

VINERI 18 OCTOMBRIE 2002 • ANUL LII NR. 42

FOAIA

FONDAT ÎN 1951 60 FORINȚI

românească

SĂPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

A fost o zi frumoasă...

Criza conștiinței de neam

Noi promisiuni pentru refacerea Monumentului Gojdu

CALENDAR ORTODOX

21 octombrie, luni – † Cuv. Mărt. Visarion, Sofronie și Mc.Oprea; Sf. Preoți Mărt. Ioan din Galeș și Moise Măcinic din Sibiel. Cuv. Ilarion cel Mare.
22 octombrie, marți – Sf. Averchie, Episcopul Ierapolei; Sfinții 7 tineri din Efes.
23 octombrie, miercuri – † Sf. Mc. și Ap. Iacov, ruda Domnului; Sf. Ignatie, Patriarhul Constantinopolului.
24 octombrie, joi – Sf. Mare Mc. Areta; Sf. Mc. Valentin și Sevastiana.
25 octombrie, vineri – Sf. Mc. Marcian, Martirie și Anastasie; Sf. Tavita.
26 octombrie, sâmbătă – (†) **Sf. Mare Mc. Dimitrie, Izvorătorul de Mir.**
27 octombrie, duminică – (†) Cuv. Dimitrie cel Nou din Basarabi; Sf. Mc. Nestor. Duminica a 24-a după Rusalii.

Un nume pe săptămână

Dimitrie (26 octombrie) – reproduce grecul *Demétrios*, la origine are o formă de adjectiv de la numele zeiței *Demeter*. Semnificația numelui calendaristic creștin este „Pământul-mamă”. Are forme diferite, atestate de-a lungul timpului: *Dumitru, Dimritu, Dumitrache, Mitru, Mitu, Diman, Dima*.

Sfântul Dimitrie cel Nou (Basarabov) este patron al Bucureștiului. Moaștele lui se găsesc în Catedrala Patriarhală din București.

AGENDĂ

21 octombrie

1754 – se inaugurează *primele școli din Blaj*. Din acest moment, Blajul devine centrul învățământului românesc din Transilvania.

1833 – s-a născut *Alfred Nobel*, chimist, fondatorul Premiului Nobel, inventatorul dinamitei.

1891 – s-a născut criticul literar *Perpessicius* (Dumitru St. Panaitescu).

1915 – *primul telefon transatlantic* cu retransmisie prin radio, din Virginia până la Paris, a fost experimentat de firma americană de telefoane și de telegraf.

22 octombrie

1811 – s-a născut *Liszt Ferenc*, compozitor și pianist maghiar.
1882 – a murit pictorul *Ion Andreescu*, membru de onoare post-mortem al Academiei Române.

23 octombrie

1861 – la Sibiu, în urma petiției a 176 de intelectuali, se înființează *Asociațiunea Transilvană pentru Literatură Română și Cultura Poporului Român* (ASTRA).

24 octombrie

1818 – se naște, la Iași, *Dimitrie Gusti*, poet, traducător de fabule, autor de manuale didactice, conducător al ziarului „Zimbru”.
1863 – a murit poetul *Andrei Mureșanu*. Poezia lui cu titlul „Un răsunet” a devenit marșul revoluționarilor ardeleni de la 1848.

25 octombrie

1881 – s-a născut celebrul pictor spaniol *Pablo Picasso*.
1921 – s-a născut *Mihai I.*, Rege al României între anii 1927-1930 și 1940-1947.

26 octombrie

1860 – se inaugurează, în prezența lui Alexandru Ioan Cuza, *Universitatea din Iași*, cu patru facultăți: drept, filozofie, științe și teologie.
1957 – s-a stins din viață *Nikos Kazantzakis* poet și scriitor de origine greacă („Zorba, grecul”).

27 octombrie

1728 – s-a născut *James Cook*, explorator britanic și unul dintre cei mai mari navigatori din istorie.
1782 – s-a născut, la Genova, marele compozitor și violonist italian *Niccolò Paganini*.

OMNEU cere retragerea benevolă a minoritarilor falși

În interesul desfășurării corecte a alegerilor din 20 octombrie 2002, Oficiul pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria (OMNEU) a emis un comunicat în care se cere ca „**toți candidații la alegerile de autoguvernări care nu aparțin minorității respective să renunțe de bunăvoie la candidatură în interesul comunităților de naționalitate din Ungaria**”. Apelul semnat de *Heizer Antal*, președin-

tele OMNEU mai cuprinde următoarele: „Sîntem convingiți că majoritatea candidaților care nu aparțin comunităților minoritare tradiționale și care nu cunosc limba, tradițiile, cultura naționalităților noastre sînt călăuziți de bunăvoință, servilitate și simpatie față de minorități. Însă în situația creată ei ar face cel mai mare serviciu celor 13 minorități naționale și etnice din Ungaria, dacă ar renunța la candidatură. Prin

acest gest ar contribui ca bulgarii, romii, grecii, croații, polonezii, germanii, armenii, românii, rusii, sîrbii, slovaci, slovenii și ucrainenii din Ungaria să-și poată delega candidați autentici în autoguvernările propriilor comunități.” Oficiul pentru Minorități de la Budapesta a ținut joi, 17 octombrie, o conferință de presă pentru a atrage atenția alegătorilor asupra faptului că la alegeri să voteze numai reprezentanți autentici ai minorităților.

Comemorarea lui
Emanuil Gojdu la Budapesta

Societatea Culturală a Românilor din Budapesta organizează în ziua de 26 octombrie, sâmbătă, cu începere de la ora 11.00, o serbare comemorativă în amintirea mecenatului de origine macedo-română *Emanuil Gojdu*. Cu această ocazie, pe perețele Capelei Ortodoxe Române (sect. VII, str. Holló nr. 8) va fi dezvelită și sfințită o placă memorială. Festivitatea va fi urmată de o ședință comemorativă, organizată la Hotelul Hadik (Aleea Ajtóssy Dürer nr. 29/A-B), unde vor ține prelegeri: *prof. dr. Nicolae Saramandu*. De la

Moscopole la Pesta – Stabilirea familiilor macedoromâne în Imperiul Habsburgic; *dr. Cornel Sigmirean*: Rolul Fundației Gojdu în formarea intelectualității române din Transilvania și Ungaria; *dr. Alexandru Ardelean*: Activitatea politică a lui *Emanuil Gojdu*. Manifestarea se va încheia cu lansarea volumului „Viața și activitatea lui *Emanuil Gojdu* (1802–1870)”, noua carte a *Mariei Berényi*.

(Despre soarta monumentului funerar al familiei Gojdu puteți citi în pagina a 4-a.)

- va -

Miniștrii apărării
la Arad

Joi, 17 octombrie, la Arad, a avut loc o întâlnire a miniștrilor apărării din România și Ungaria. *Ioan Mircea Pașcu*, deținătorul portofoliului ministerial român al apărării și *Juhász Ferenc*, ministrul ungar al apărării, au semnat, cu această ocazie, două acorduri: modificarea în conformitate cu standardele NATO a citorva articole din convenția încheiată între cele două țări privind păstrarea secretelor de stat, respectiv consfințirea printr-o înțelegere a regulamentului de colaborare între forțele aeriene ale celor două state. După schimbarea oficială a guvernului în Ungaria, aceasta a fost prima întâlnire între cei doi miniștri ai apărării. I. K.

Centenarul Parlamentului de la Budapesta

„Casa Țării” este de 100 de ani. Clădirea de pe malul stîng al Dunării este de un secol sediul forului suprem al țării, aici se întrunește Adunarea Națională a Ungariei. Piatra de temelie a impozantei clădiri, realizată după planurile arhitectului *Steindl Imre*, a fost depusă la 12 octombrie 1885, iar lucrările au durat 17 ani. Cea mai mare investiție a timpului a fost planificată, precum reiese din structura simetrică, pentru a asigura condiții potrivite parlamentului cu două camere. Au fost vremuri cînd și minoritățile naționale au avut reprezentanți în Parlamentul de la Budapesta. Și sperăm că vor mai fi... - iova -

Foaia românească respectă ortografia română veche, dar în cazul contribuțiilor sosite din partea colaboratorilor, păstrează scrierea folosită de autor.

Demnă cinstire generalului Pomuț

La 12 octombrie s-au comemorat 120 de ani de la moartea lui Gheorghe Pomuț. Despre personalitatea marelui fiu al orașului Giula s-a mai scris și vorbit în repetate rânduri și în coloanele *Foii*, în acest sens, deci, nu e cazul să ne repetăm.

Ce a fost inedit, a fost felul cum a omagiat Institutul de Cercetări al

tîrziu avusese importanță și loc aparte în toată mișcarea pașoptistă, precum tot unică a fost și cariera sa militară din Lumea Nouă. În prelegerea următoare, *dr. Maria Berényi* l-a conturat pe generalul Pomuț ca pe o personalitate legendară, în jurul căreia s-a creat, de-a lungul veacurilor, o adevărată aureolă de admirație și mister. Dar

Românilor din Ungaria acest eveniment vinerea trecută. Și aici trebuie precizat: simpozion memorial, expoziție sau comunicare științifică se mai organizase și pînă acum. Dar de astă dată, la 11 octombrie, cercetătoarele au știut să prezinte iarăși ceva nou, putînd oferi chiar o adevărată surpriză. Cadrul a fost cel obișnuit: holul sediului giulan al Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria. La fel, în mod obișnuit, după cuvintele de salut au urmat două prelegeri. Aici trebuie evidențiată o primă noută-

directoarea Institutului de Cercetări a ridicat într-o lumină nouă și raportul lui Pomuț față de colonia românească din Budapesta: a aflat anumite documente din care reiese că Pomuț a sprijinit tipărirea unor cărți la Tipografia din Buda și a sprijinit moral, și prin legăturile sale personale, cariera unor tineri români. Alte detalii interesante au fost aduse și în privința ultimilor ani de viață. Toate acestea au îngroșat conturul misterios, legendar al generalului.

Dar noutatea salutară a însemnat-o mai cu seamă partea a doua a întrunirii comemorative, prin montajul literar pregătit de elevii Liceului Bălcescu. În acest fel, Institutul a trasat un arc între generații, atrăgînd tineretul studios român în această activitate de cunoaștere și stimare a trecutului. Evoluția liceenilor a fost o revelație, dovadă că tineretul de azi poate fi antrenat, poate fi mobilizat. Mai mult chiar, acest tineret se dovedește curios și interesat, dacă este vorba despre o cauză merituoasă. Și o asemenea cauză a fost tocmai comemorarea generalului român.

Poate că festivitatea de ieri a fost un început de bun augur. Sper că sesiunea științifică și în continuare depunerea coroanelor de flori la placa memorială va rămîne în amintirea asistenței. Dar sper și mai mult ca această după-masă să rămînă o amintire vie mai ales pentru participanții tineri, un imbold care îi va călăuzi și spre alte căi ale cunoașterii trecutului cultural-spiritual al înaintașilor lor.

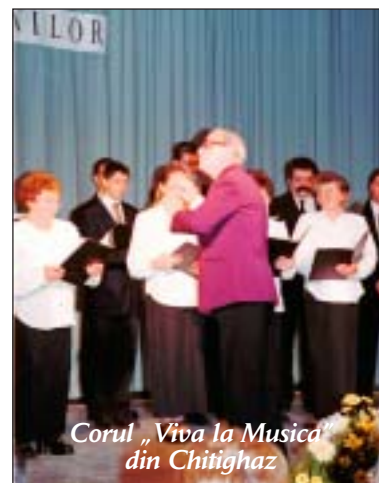
E. Illyés

A fost o zi frumoasă, a fost o zi a noastră...

Această scriere ar trebui să conștientizeze din înșirarea a sute de nume, a tuturor acelor soliști, dansatori, coriști și actori amatori, care sîmbăta trecută, la 12 octombrie, pe scena Centrului Cultural Român din Giula au prezentat un rezumat al valorilor culturale și folclorice autentice ale românilor din Ungaria. Iar după numele fiecărui „artist” – deoarece prin cuvînt tipărit nu putem transmite aplauze furtunoase – ar trebui să scriem cuvîntul „laudă”.

Ziua Culturală a Românilor din Ungaria, ediția 2002, organizată de Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria, a întrunit sîmbăta trecută interpreți din Micherechi, Giula, Apateu, Chitighaz, Bedeu, Băntăria și Aletea (evoluînd pe scenă în această ordine). Specificul acestei Zile a fost, față de anii precedenți, că au fost invitate să participe doar echipe de dansuri și formații corale ale adulților din localitățile românești din Ungaria. Ziua a fost deschisă de *Tiberiu Iuhas*, șeful Oficiului AȚRU, care după prezentarea oaspeților de onoare (ambasadorul român *Călin Fabian*, consulul general *Andrei Oancea*, Prea Sfințitul Episcop *Sofronie*, doamna rector *Lizica Mihuț* de la Universitatea Aurel Vlaicu din Arad și *Tiberiu Szatmári*, conducătorul Biroului UDMR de la Budapesta) și-a manifestat dorința ca această întîlnire să întărească în românii din Ungaria „spiritul de coeziune” de care avem atîta nevoie. Preluînd cuvîntul, președintele AȚRU a asigurat asistența că pentru reprezentanța românească pe Țară această Zi Culturală este una dintre cele mai importante manifestări. *Traian Cresta* a recunoscut că „existența minoritară are atît eșecuri, cît și succese”, cea din urmă fiind dovedită și de faptul că comunitatea noastră are multe formații apreciate și de publicul maghiar. „Păstrarea tradițiilor strămoșești este pentru noi o obligație.” – cu aceste cuvinte a deschis președintele AȚRU ediția din 2002 a Zilei Culturale a Românilor din Ungaria.

Spre deosebire de cum ne-am

Corul „Viva la Musica” din Chitighaz

obișnuit, de această dată șirul reprezentațiilor a fost deschis de echipa de dansuri „Gheorghe Nistor”. Minunatul „Fecioresc” din Micherechi, interpretat de *Ioan Gomboș*, *Robert Marc* și *Roland Ruja*, a încălzit repede atmosfera. După băieți, și fetele au prezentat cîteva cîntece și dansuri tradiționale, evoluția micherechenilor încheindu-se cu „mîințălu” și „ardelenescu”.

Corul „Pro Musica” din Giula, dirijat de maestrul *Gheorghe Flueraș* din Arad, a fost la înălțime și de această dată, interpretînd cele mai frumoase cîntece din repertoriul lor. Pentru prima dată a participat la Ziua Culturală trupa de teatru a liceenilor români din Giula, care au pus pe scenă, într-un stil aparte, „Un pedagog de școală nouă” de I. L. Caragiale. Succesul lor a fost dovedit prin aplauzele furtunoase. În costume populare frumoase, specifice Bihorului, au evoluat în fața publicului cele șase perechi de dansatori din Apateu, care și de această dată au prezentat o suită de dansuri locale tradiționale.

Cîntecul „Izvorul de la Chitighaz”, interpretat de Corul „Viva la musica”, este întotdeauna atît de autentic, încît ascultătorul se simte, cu adevărat, invitat să viziteze această comună. Coriștii chitighăzeni, conduși tot de neobositul dirijor *Gheorghe Flueraș*, au prezentat pe scena din Giula în primul rînd cîntece populare.

(Continuare în pag. a 16-a)

te: ambele referate au prezentat aspecte noi, mai puțin cunoscute din viața și activitatea lui Pomuț. Doamna *Elena Csobai* a conturat locul personalității pașoptiste în lumina istoriografiei maghiare, dovadă că familia Pomuț ocupase un loc de frunte printre românii giulani și că luptătorul pașoptist de mai

Corul „Armonia” din Apateu

Reprezentanța giulană a sprijinit toate instituțiile locale românești

Autogovernarea Românească din Giula și-a încheiat activitatea de patru ani, ținând o ședință informativă – în limba română – în seara zilei de 14 octombrie. „În pragul noilor alegeri, am dorit să încheiem activitatea noastră, prezentând publicului giulan ce am făcut, cum am lucrat în perioada 1998–2002”, ne-a informat dr. Ioan Ciotea, președintele reprezentanței locale. Cei în jur de 30 de participanți la întâlnire, în principal intelectuali români, au putut afla că membrii Autogovernării Românești din Giula au depus o muncă voluntară, pentru că nimeni nu a primit onorariu pentru organizarea unor pro-

grame. „Putem spune cu sufletul împăcat că am ajutat cât am putut toate instituțiile românești din oraș, atît grădinița și școala românească, cît programele Aso-

ciației Turistice a Românilor din Ungaria și lucrările de construcție ale sediului Uniunii Culturale”, a mai evidențiat președintele giulan. - iova -

Noi promisiuni pentru refacerea Monumentului Gojdu

Refacerea monumentului funerar al lui Emanuil Gojdu a fost tema colocviului găzduit, pe 9 octombrie, de primăria municipiului Oradea. La dezbaterea inițiată de revista Familia Română a Bibliotecii Județene „Gheorghe Șincai” – Bihor au participat proiectanții și constructorii angrenați în refacerea monumentului funerar Emanuil Gojdu, în transportarea, amplasarea și sfîșirea lui în Cimitirul Kerepesi din Capitala Ungariei. Aceste acțiuni sînt prevăzute a se realiza pînă la încheierea semicentenarului Gojdu, în luna februarie 2003 – informează Radio România Actualități.

În numărul din 8 februarie 2002 al Foii românești am publicat un reportaj cu titlul „Monumentul Gojdu va fi readus în acest an la Budapesta”. De acolo reiese calvarul elementelor transportate la Oradea încă în

1996. Viorel Horj, directorul Direcției Județene pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural ne-a informat în februarie că Inspectoratul de Poliție din Oradea a neglijat timp de șase ani soarta monumentului, acesta zăcînd într-un depozit pînă la începutul anului curent. După ce acesta a fost examinat, s-a dovedit că coloanele și cupola nu se mai pot renova, ci piesele trebuie refăcute. „Nu vreau să vă dau un termen precis, dar vă asigur că în anul bicentenar al nașterii lui Gojdu, monumentul funerar al marelui mecena al culturii românești va fi reamplasat în Cimitirul Kerepesi din Budapesta” – a declarat atunci Viorel Horj. Domnul director se ține și pe mai departe de promisiunea inițială.

– În ce stare se află lucrările la ora actuală?

– S-au turnat toate coloanele mici și mari și urmează să fie refăcută și cupola. Arhitectul Lungu, care conduce lucrările, a fost – timp de o săptămînă – la Budapesta și a constatat că asamblarea monumentului va trebui să se facă la rece. Piese terminate se află la întreprinderea „Înfrățirea” din Oradea, iar lucrările cupolei vor fi executate de firma UAMT, tot din Oradea.

– De unde provin fondurile necesare?

– Marea parte din cheltuieli va fi suportată de Primăria municipiului Oradea și de Ministerul Culturii și se vor mai colecta fonduri și de la alți sponsori.

– De 6 ani au vehiculat mai mulți termeni de finisare. Oare data promisă de Dumneavoastră se va putea respecta?

– E adevărat că de mai bine de cinci ani nimeni nu s-a ocupat de acest monument, dar noi am luat în serios treaba și ne vom respecta promisiunea. Pînă la încheierea Bicentenarului Gojdu, februarie 2003, noile piese vor fi remontate în Cimitirul Kerepesi.

Ștefan Crâsta

Alegeri 2002, Chitighaz

Patru candidați la postul de primar

Apropiindu-ne de alegerile locale și de minoritate se simte din ce în ce mai mult intensificarea campaniei electorale a candidaților la postul de primar. De pildă, la Chitighaz, cei patru candidați, în cadrul unor forumuri găzduite de căminul cultural, s-au întîlnit cu localnicii. La aceste întîlniri ei au vorbit candidaților despre acele planuri cu ajutorul cărora vor să îmbunătățească condițiile de viață, nivelul de trai, posibilitățile de muncă etc. ale locuitorilor comunei.

Patru candidați au intrat deci în luptă pentru a obține simpatia și încrederea chitighăzenilor, toți fiind de naționalitate română: Florica Santău, Gheorghe Guiaș, Alexandru Finna și Gheorghe Aurel Ardelean.

Profesoara Florica Santău, fosta directoare a școlii românești, ne-a mărturisit următoarele despre planurile ei: „Am petrecut 20 de ani în domeniul învățămîntului românesc din Ungaria. Timp de 10 ani am condus o instituție românească, o școală românească din Ungaria, dar nu numai în domeniul învățămîntului, ci și în alte domenii am fost activă. Aici nu mă refer la domeniul politic. Nu sînt membru de partid. Nu aceasta mă interesează. Mă interesează în primul rînd viața, situația locuitorilor din Chitighaz, fiind născută și eu aici. Nu m-am gîndit să candidez... m-au motivat și m-au solicitat cîțiva chitighăzeni de vîrsta mea, deci în jur de 40 și ceva de ani, care, la fel ca și mine, se interesează de tot ceea ce se întîmplă în jurul lor și într-o oarecare măsură sînt nemulțumiți de situația actuală. Îndemnul lor m-a determinat ca să candidez, dar asta nu înseamnă că voi renunța la învățămînt, că voi renunța la ceea ce îmi place. Chitighazul a devenit „renumit” în ultimii ani din cauza problemelor financiare. Aș fi fost mai bucuroasă dacă satul ar fi devenit cunoscut din alte motive: pentru că aici tră-

iesc oameni cinstiți români și maghiari sau dacă Chitighazul ar fi renumit și cunoscut din cauza acțiunilor culturale. Sînt multe lucruri pe care am dori să le întrebuițăm.”

Stînd de vorbă cu Gheorghe Guiaș, actualul primar al comunei, am putut afla printre altele și despre realizările din ciclul anterior, dar și despre anumite probleme care au rezultat alegerile interimare din anul trecut. Cîntărind realizările și eșecurile din ultimii patru ani, președintele Guiaș este de părere că munca începută trebuie continuată. „Aș vrea – și cu asta nu destăinui nici un secret – ca satul nostru să meargă spre direcția urbanizării. De fapt, infrastructura ne-ar îndreptăți deja să konkurăm pentru a obține rangul de oraș. Cu toate că știu, în prima rundă acest rang nu se acordă, noi trebuie să trecem și de această fază.”

Alexandru Finna lucrează de 12 ani ca deputat, ba mai mult, timp de 6 ani a fost și viceprimarul satului, iar cu șase ani în urmă a fost ales președinte al Autogovernării Românești din Chitighaz. „Sînt multe de făcut. Ar trebui să asigurăm locuri de muncă, să îmbunătățim viața oamenilor de aici. Însă consider că unul dintre cele mai importante lucruri ar fi să terminăm cu conflictele, care caracterizează la ora actuală munca din consiliul local.”

Gheorghe Aurel Ardelean este al patrulea candidat. Dînsul de 30 de ani lucrează în domeniul administrației publice, unde a ocupat și a lucrat în mai multe funcții. „Tatăl meu a fost timp de 50 de ani cantorul bisericii ortodoxe române din sat, fapt care mă determină să încerc să am relații bune cu confesiunile existente din comună. Știm că satul se află într-o situație financiară grea și tocmai pentru aceasta avem nevoie de timp ca să obținem anumite rezultate. Aș vrea ca localitatea noastră să fie cît mai atrăgătoare.”

Adam Bauer

Așa arăta monumentul familiei Gojdu. Cînd va fi iarăși atît de impunător?

Criza conștiinței de neam

Se prea poate că secolul XXI va continua să rămână un secol al națiunilor și, mai ales, al naționalităților. Un secol al confruntărilor între națiunile mari și mici, între națiunile bogate și sărace, între majoritate și minoritate, între diferitele culturi. Și, înainte de toate, un secol al luptelor pentru supraviețuire a minorităților periclitare. Este firesc și inevitabil să fie așa, indiferent dacă procesul de integrare europeană are să cuprindă toate statele în discuție ori ba. Dacă în Europa secolul XIX a fost dominat de trezirea la conștiința națională, de căutare a specificului național, de impunere a intereselor celor puternici în detrimentul celor slabi, iar secolul XX de luptele acerbe pentru cucerirea și crearea sau refacearea statelor naționale, fie sub pretextul dreptului la autodeterminare al popoarelor, fie sub stindardul dreptului istoric,

secolul XXI are să aducă în discuție o mulțime de probleme generate de noua configurație a statelor naționale.

Ele vor fi constrânse, o dată cu intrarea în UE, să renunțe la o bună parte a competențelor de acum, de conflictele etnice din statele în care majoritatea nu este dispusă să recunoască nici măcar existența unor minorități naționale, state care de altfel joacă un rol hotărâtor în noile structuri europene (de exemplu, Franța). Teoria cu privire la autodeterminarea națiunilor sau minorităților naționale dispăre din vocabularul politicienilor și al politologilor nu numai pentru că a fost interpretată și aplicată în mod arbitrar, ci pentru că în „turnul Babel” european, unde se vorbesc multe și felurite graiuri și se încrucișează mai multe culturi și civilizații, autodeterminarea nu poate fi aplicată. Ultimele iluzii în această privință au fost spulberate în timpul războaielor din Iugoslavia tocmai de către statul (SUA) în care principiul autodeterminării a fost plămădit de președintele Wilson și susținut la tratativele postbelice de la Versailles ca un fel de opiu al popoarelor și minorităților oprimate. În loc să fi constituit un principiu de

reglementare al conflictelor etnice, a contribuit la înfirișarea unor state despre care toți factorii implicați știau de la bun început că nu vor fi de lungă durată. Ținute laolaltă cu forța, aceste state s-au năruit, s-au destrămat, o dată cu descompunerea regimului socialist și revenirea la un sistem politic mai democratic, ca orice edificiu zidit pe nisip, unele pe cale pașnică (Cehoslovacia, Uniunea Sovietică), altele în urma unor încăierări înverșunate (Iugoslavia).

Că statele așa-zise naționale (de fapt numai prin autodefinire au fost și sînt naționale) nu constituie un cadru adecvat pentru asigurarea egalității în drepturi a naționalităților și etniilor conlocuitoare e deja un fapt cunoscut și recunoscut, mai ales de cei care au avut de suferit din cauza statutului lor minoritar. Acest adevăr nu a fost însă recunoscut ab ovo de nici un stat național pînă la al Doilea Război Mondial, iar unele state nu îl recunosc nici în momentul de față. Prin urmare, UE se încheagă fără ca în privința problemelor minoritare să se fi ajuns la un consens, fără ca prevederile din convențiile internaționale fundamentale, cum ar fi bunăoară *Carta Europeană a Limbilor Regionale sau Minoritare*, să fi fost semnate de toate țările europene sau să se fi trecut la aplicarea lor. Aceasta este situația și în Ungaria, țară care, deși nu are un număr considerabil de naționalități, se confruntă în ultimul timp cu tot mai multe dificultăți în ceea ce privește tratarea problemelor romilor, ca despre scandalul cu „autogovernările minoritare” să nici nu mai vorbim. Și Ungaria, ca multe alte țări, se integrează în UE fără a-și îndeplini promisiunile făcute minorităților naționale cuprinse în legea aprobată în 1993. Însă dacă problema romilor se va soluționa conform legilor socio-economice, revendicările celorlalte grupuri naționale și etnice pot fi anulate fără nici o consecință politică, nu numai pentru că nu au acoperire, ci pentru că ne integrăm într-o lume care „se apleacă” în fața drepturilor oamenilor (drept personal), dar nu recunoaș-

te, cu excepția cîtorva cazuri, drepturile colective ale minorităților.

Pînă la integrarea în UE, statul ungar va înlocui reprezentanța parlamentară (singura revendicare politică a minorităților!) prin sistemul autogovernărilor, deși acesta trece printr-o criză fatală, nimicitoare,

din moment ce la alegerile locale din 20 octombrie 2002 participă în culori minoritare unguri într-un număr prea mare ca să nu discrediteze întregul sistem, zidit, de altfel, pe o temelie politică, juridică și financiară îndoielnică. După integrarea în UE, acest sistem are să dispară odată cu mult discutata și controversata lege a statutului maghiarilor din țările vecine, dat fiind că ele sînt incompatibile cu normele juridice occidentale și, în general, cu filozofia minoritară care s-a încetăținit în această parte a Europei. Bine fac comunitățile naționale care își consolidează pozițiile în sfera civilă, fiindcă în structurile Europei Unite păstrarea identității naționale are să devină și pentru cetățenii Ungariei o chestiune particulară cum este, de exemplu, în Statele Unite. Gresesc cei care cred că statul are să exercite și în continuare un protectorat asupra minorităților. Statul ungar are să subvenționeze instituțiile cu profil minoritar (școli, publicații, ziare etc.), în rest se va limita la finanțarea unor activități culturale și profesionale concrete, cum se procedează, de exemplu, în Austria, Germania sau Danemarca. De fapt, acesta este singurul mod prin care mai poate stopa abuzurile și fraudele electorale, risipa de bani, compromiterea generală a politicii sale față de minorități. Aplicarea unor asemenea principii de rigoare în finanțarea noilor autogovernări, înființate după alegerile din 20 octombrie 2002, ar duce la desființarea organizațiilor fantomă, întemeiate numai și numai din interese materiale.

Românii din Ungaria se apropie de integrarea europeană cu catargul rupt și

vasul spart, într-o totală dezbinare, făcînd imposibilă colaborarea între membrii comunității.

Pentru această situație ingrată, AȚRU trebuie să-și asume responsabilitatea!

Hărțuierile din cadrul comunității au înstrăinat multă lume, determinînd-o să-și treacă sub tăcere originea, fapt cu atît mai dureros cu cît fenomenul deloc nou, exprimat de obicei prin formula „li-i rușine”, apare în comunele cu cea mai numeroasă populație românească (Micherechi și Chitighaz).

Că este un fenomen care domină la noi de mult și în toate părțile este confirmat de un țaran înțelept din Apateu, scos din anonimat de Eva Iova. Oare cîți români adevărați, cum este Ioan Luncan, mai sînt în țara aceasta? Lui nu-i este rușine să spună: *„Eu am iubit limba asta. Și mă mîndresc cu ea. Mulți îs și aici, la noi, care spun că-s români, dar li-i rușine să vorbească. Mie nu mi-i rușine. Și la tribunal am zis ungurește: Igen, oláh vagyok, és nem szégyellem. Büszke vagyok rá.”* Oare cîți dintre noi mai au curajul să facă o astfel de profesiune de credință? Datele recensămîntului din 2001 sînt grăitoare: tot mai puțini. Deși acum nu trebuie atîta curaj ca în 1941! Ioan Luncan și românii ortodocși din Apateu au ținut la legea lor și „cînd o început să atragă la ungurizare.” (*Foaia Românească*, nr. 41/2002, p. 11.) Evident, au cedat mulți de-a lungul secolelor căci *stigmatul minoritar* este o povară grea. Ar fi, totuși, important să cunoaștem cau-

za îndepărtării de la rădăcini a micherechenilor și chitighăzenilor. Poate, noi, cercetătorii, în loc să scormim trecutul prin cărți și acte roase de carii și să-l evocăm în culori trandafirii, ar fi mai util să luăm cîteva lecții de la Ioan Luncan pentru a afla cît de grea a fost pe vremuri această povară și cum a reușit să-și păstreze neștirbită identitatea.

Înstrăinarea de neam, chiar dacă motivele ei reale nu prea sînt cunoscute sau declarate, se manifestă printr-o atitudine confuză față de tot ceea ce e românesc, atitudine definită eufemistic drept „identitate dublă”.

Cert este că în ultimele două cicluri electorale, de fapt, de la înființarea autogovernărilor, nu s-a făcut din partea organului politic responsabil pentru destinele noastre nici o apreciere a situației în care ne aflăm, nu a fost elaborat nici un program concret pentru îndreptarea anomaliilor și nu s-a manifestat voință convingătoare pentru o colaborare mai dinamică cu România, deși impulsuri au sosit atît de la București, cît și de la numeroși intelectuali din Arad și Oradea.

Cu diplomația „șosetelor albe”, fără competență profesională și fără suflet nu se poate face treabă. Avem nevoie de lideri cu o pregătire adecvată, de o conducere mai devotată și mai puțin egoistă, spre a fi în stare să sugereze încredere și să lumineze fețele crispate ale românilor care încă nu au decis să urmeze pilda „noilor unguri” din Micherechi și Chitighaz, pentru care Europa Unită și, înainte de toate, Ungaria să nu fie un melting-point garantat.

Gh. Petrușan

„Problema naționalităților în concepția lui Kossuth și a contemporanilor săi”

O sesiune științifică cu titlul de mai sus va organiza catedra de istorie a Universității din Seghedin, la 29 octombrie 2002, începînd de la ora zece, în clădirea de pe aleea Hattyas nr. 10. Cele șapte comunicări științifice vor trata chestiunea minorităților naționale din perioada pașoptistă prin diferite puncte de vedere. Din programul zilei evidențiem că profesorul *dr. Gheorghe Pertușan* va dezvolta tematica legăturii Kossuth – Bălcescu, *dr. Miskolczy Ambrus* va trata problema Kossuth și emanciparea evreilor, iar profesorul *dr. Vasile Măriănuț* abordează problema românilor bănățeni în primăvara anului 1848.

Viața nu-i decît un cîntec, un cîntec de laudă spre slava lui Dumnezeu

Ziua de Mulțumire a Bisericii Baptiste Române din Micherechi

Dumnezeu ne binecuvîntează în fiecare zi, în fiecare clipă cu daruri trupești și sufletești, chiar și fiecare bătaie a inimii este o binecuvîntare, o nouă șansă pentru toți ca să trăim după voia Lui. Dacă primim atîtea binecuvîntări și șanse de pocăință – nu după meritele noastre –, atunci cîte laude și mulțumiri trebuie să rostim Celui care ne-a creat după chipul și asemănarea Sa. Desigur, cuvintele de laudă nu pot să fie permanent pe buzele noastre, dar inima poate să se înalțe totdeauna spre Dumnezeu cu recunoștință și laudă. Mulțumirea și rugăciunea trebuie să pătrundă atmosfera în care trăim, aerul pe care îl respirăm. Lauda și mulțumirea sînt mai plăcute lui Dumnezeu, decît jertfele cele mai costisitoare. Noi toți putem să li aducem lui Dumnezeu jertfe scumpe, dar putem să li aducem ofranda unei laude sincere și adevărate, dintr-o inimă curată; ceea ce este mai plăcut lui Dumnezeu decît orice.

Biblia este compusă în mare parte din laude și mulțumiri. Însuși Domnul Isus Cristos a adus laude lui Dumnezeu. „...Te laud, Tată, Doamne al cerului și al pămîntului...” (Matei 11:25). „...Tată, Îți mulțumesc că M-ai ascultat.” (Ioan 11:41/b).

Aceste pasaje sînt doar două exemple din viața Domnului Isus Cristos, care ne dau dovada rugăciunii de mulțumire atît de frecventă la Domnul nostru.

Trebuie să mulțumim lui Dumnezeu pentru toate lucrurile și în toate ocaziile. „Nu vă îngrijorați de nimic; ci în orice lucru, aduceți cererile voastre la cunoștința lui Dumnezeu, prin rugăciuni și cereri, cu mulțumiri.” (Fil. 4:6). „Mulțumiți lui Dumnezeu pentru toate lucrurile; căci aceasta este voia lui Dumnezeu, în Cristos Isus, cu privire la voi.” (1 Tes. 5:18). Desigur, nu este taină mai mare și mai simplă, pentru o viață de bucurie și mereu crescîndă, decît să mulțumim lui Dumnezeu pentru toate lucrurile, chiar și pentru încercările, prin care Domnul vrea să ne formeze pe placul Lui. „...toate lucrurile lucrează împreună spre binele celor ce Îl iubesc pe Dumnezeu...” (Romani 8:28). Noi trebuie să mulțumim mereu. După cum trebuie să ne rugăm neîncetat, tot așa trebuie să li mulțumim neîncetat. „Isus le-a spus o pildă, ca să le arate că trebuie să se roage necurmat, și să nu se lase.” (Luca 18:1).

Tineretul bisericii îl laudă pe Dumnezeu

dr. Livia Creț

și cei zece leproși, dar am strigat către Dumnezeu și ne-a vindecat. Sîntem păcătoși și Dumnezeu vrea să ne dea vindecare sufletească, mîntuire, pentru care trebuie mereu să li fim mulțumitori.”

La încheierea serviciului de dimineață biserica a organizat o agapă frățească, în cadrul căreia toți musafirii și membri bisericii au fost invitați la cozonac și ceai.

Sărbătoarea în cinstea Domnului a continuat și după-masă, cînd atît oaspeții din România, cît și tineretul și grupul de fete al bisericii s-au închinat înaintea lui Dumnezeu prin cîntări și poezii. De data aceasta fratele Ghiță Chișă a predicat pe baza pildei bogatului nemilostiv, din Luca 12: 13-21, care și-a tot adunat comorile pentru el, și în loc să li mulțumească lui Dumnezeu, cu bogăția adunată vrea doar să se veselească. „Dar Dumnezeu i-a zis: »Nebunule! Chiar în noaptea aceasta îți se va cere înapoi sufletul; și lucrurile, pe care le-ai pregătit, ale cui vor fi?»” (Luca 12: 20).

Domnul să ne dea o inimă mulțumitoare și să ne fie viața într-adevăr un cîntec de laudă spre slava lui Dumnezeu.

Rita Păcaș
Foto: Aurel Papp

Altarul de mulțumire

Ziua de 6 octombrie a fost o zi deosebită pentru Biserica Baptistă Română din Micherechi, cînd adunarea și-a exprimat lauda și mulțumirea față de Dumnezeu pentru binecuvîntările și încercările din întregul an. Precum Noe a construit pe vremuri un altar de mulțumire lui Dumnezeu, astfel și biserica din Micherechi a făcut un bogat altar de mul-

țumire din legume și fructe, ca un simbol al binecuvîntărilor roade ale pămîntului. În această Zi de Mulțumire mic și mare, tînăr și bătrîn, vine la biserică cu duh de recunoștință față de Bunul Dumnezeu.

Alături de slujirea membrilor bisericii, a tineretului și a grupului de fete, pentru împodobirea programului cu cîntări, poezii și mesaje biblice au fost invitați și cîțiva frați oaspeți din Oradea și Tulcea, însoțiți de fratele Daniel Burtic, directorul Radioului Vocea Evengheliei. Cuvîntul lui Dumnezeu a fost vestit de fratele Ghiță Chișă, pastorul Bisericii Baptiste din Tulcea, iar soții Lidia și Paul Fărcaș, respectiv surorile Livia Creț și Letiția Chirodea din Oradea, l-au înălțat numele Domnului Isus Cristos prin cîntări și poezii. Textul inspirativ prilejuit de sărbă-

toarea de înainte de masă a fost din Luca 17:11-19, pilda celor zece leproși. Tema predicii fratelui Chișă a fost: Nemulțumitul din Ziua de Mulțumire. În acest mesaj fratele a vorbit despre importanța modului de mulțumire și a pus întrebarea: Este

Ghiță Chișă

Domnul mulțumit în Ziua de Mulțumire? Și răspunsurile au fost: „Cristos este mulțumit atunci cînd are mulți mulțumitori. Cristos este mulțumit atunci cînd știm cum să li mulțumim, nu de pe buze, ci din inimă. Cristos este mulțumit, cînd știm cît timp să venim să li mulțumim. Cel mai mult doresc ca Domnul Isus Cristos să fie mulțumit în această zi de cei care sîntem aici, de viața noastră, de felul cum știm să ne închinăm, să-L mulțumim Lui, să-L laudăm pe El.”

După vestirea Evangheliei, fratele Burtic a mai adăugat: „Toți am fost bolnavi, ca

Lidia Fărcaș

Invitație la Ziua de Mulțumire din Chitighaz

Biserica Baptistă din Chitighaz nu uită de tradiția înaintașilor noștri bapțiști, de serviciile divine de mulțumire. Această zi deosebită va avea loc în biserica noastră în ziua de 27 octombrie a.c.

Vă invităm cu drag să participați și Dumneavoastră împreună cu întreaga familie la această sărbătoare. Dorința noastră este ca să-L slăvim pe Dumnezeul Atotputernic pentru bunurile primite în acest an și pentru harul primit prin Fiul Său Isus Cristos.

Vor fi prezenți și frați din partea fundației de ajutor umanitar (Baptista Szeretetszolgálat Alapítvány). Cuvîntul lui Dumnezeu va fi transmis prin fratele păstor Szenczy Sándor, conducătorul Fundației. Programul nostru va fi îmbogățit de serviciile făcute de către formațiile de muzică și cîntări ale comunității noastre. În cadrul serviciului de mulțumire, vom aniversa și 90 de ani de la construirea și inaugurarea clădirii bisericii noastre.

Așteptăm și participarea musafirilor din bisericile din împrejurime. Serviciul divin începe dimineața la ora 9.00, iar după-masă la ora 15.00.

Pastorul Vasile Bodiș

O nouă întâlnire a Patriarhului României și a Papei de la Roma

Bisericele Catolică și Ortodoxă Română au devenit oficial Biserici-surori

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Prea Fericitul Părinte Teoctist*, a efectuat, în perioada 7-14 octombrie, o vizită la Vatican, răspunzând astfel invitației pe care *Papa Ioan Paul al II-lea* i-a adresat-o în urmă cu aproape trei ani și jumătate, cu prilejul vizitei sale istorice, efectuată la București, în mai 1999. Vizita Papei Ioan Paul al II-lea în România a fost prima pe care un Episcop al Romei a făcut-o într-o țară majoritar ortodoxă, încadrându-se în eforturile Bisericilor Creștine de apropiere prin dialog teologic și practic, în vederea refacerii unității tuturor celor care îl mărturisesc pe Hristos și pentru o mărturie comună în fața lumii.

Papa Ioan Paul al II-lea și Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române (BOR), *PF Teoctist* au semnat sîmbătă, 12 octombrie, în premieră, la Vatican, o declarație comună care îndeamnă la unitatea creștinilor, acesta fiind primul act încheiat vreodată de un Suveran Pontif și un patriarh ortodox. „Întîlnirea de sîmbătă, de la Vatican, reînnoiește angajamentul nostru de a ne ruga și lucra pentru a ajunge la unitatea tuturor ucenicilor lui Hristos. Scopul și dorința noastră arzătoare o constituie comuniunea plină, care nu este absorbire, ci comuniune în adevăr și dragoste. Această cale este una ireversibilă, pentru care nu există alternativă, este calea bisericii lui Hristos”, se arată în textul declarației semnat de către cei doi capi de biserică.

Marea Schismă devine istorie

Relațiile dintre Biserica Ortodoxă și Biserica Romano-Catolică au cunoscut o deschidere în anul 1964, cînd Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului *Athanasagoras* și *Papa Paul al VI-lea* și-au dat sărutare frățească după 910 ani de schismă. Acest moment crucial a fost urmat, în 1965, de ridicarea reciprocă și concomitentă a anatemei ce

fuseseră aruncate la 1054, inițiindu-se o nouă etapă în istoria relațiilor dintre cele două Biserici.

Patriarhul Teoctist și Papa Ioan Paul al II-lea s-au întîlnit acum pentru a treia oară în aceste calități, după vizita Suveranului Pontif la București și cea a Întîistătorului Bisericii Ortodoxe Române în Cetatea Vaticanului, la începutul anului 1989. Atunci Patriarhul Teoctist a profitat de o vizită pe care urma s-o efectueze în India, făcînd o escală la Vatican, unde a fost primit cu tot protocolul pe care-l presupune o vizită oficială. Cei doi înalți ierarhi se cunoscuseră anterior cu prilejul unor conferințe interbisericești, organizate în perioada în care actualul Patriarh era Mitropolit al Moldovei, iar Papa era Arhiepiscop al Cracoviei și Primat al Bisericii Poloniei.

Primul act privind unitatea creștinilor

„Și slava pe care tu mi-ai dat-o, le-am dat-o lor, ca să fie una, precum noi una sîntem: eu întru ei și tu întru mine, ca ei să fie desăvîrșiți întru unire, și să cunoască lumea că tu m-ai trimis și că i-ai iubit pe ei, precum m-ai iubit pe mine” (Ioan 17, 22-23). Cu acest citat din Biblie începe documentul istoric semnat de

Foto: Rompres

Papa de la Roma și Patriarhul de la București.

Declarația comună a șefilor celor două Biserici istorice ale lumii este un document care îndeamnă la colaborare pentru realizarea unității creștinilor pe care mărturisitorii lui Hristos au trăit-o în primul mileniu. Declarația comună face, desigur, referire la conflictele existente, pe plan local, între unele comunități creștine din România, ca prelungire nefirească a efectelor negative din anii totalitarismului comunist. Dar ea îndeamnă totodată și la rezolvarea acestor dificultăți: „Printr-un dialog sincer trebuie depășite conflictele, neînțelegerile și bănuielele trecutului, pentru ca în această perioadă decisivă a istoriei creștinii din România să devină martorii păcii și ai reconcilierii”. Declarația comună ține seamă de noile realități și perspective fără precedent în istorie, oferite de realizarea unei Europe unite, și conectează cele două Biserici la imperatiile prezentului: „Noile posibilități care se creea-

ză într-o Europă unită și care este pe cale să-și extindă frontierele spre poarele și culturile din partea centrală și orientală a continentului constituie o provocare pe care creștinii din Occident și Orient trebuie să o rezolve împreună”.

Papa se roagă în fiecare zi pentru români

Voința comună a Papei și a Patriarhului BOR de a căuta o comuniune vizibilă a fost exprimată duminică, 13 octombrie, printr-o celebrare liturgică oficiată în Bazilica Sfîntul Petru din Cetatea Vaticanului de către Suveranul Pontif împreună cu *PF Teoctist*, la care au asistat peste 55.000 de credincioși, printre care și cîteva sute de români. Papa și Patriarhul s-au rugat împreună la Liturgia Cuvîntului pentru „comuniunea în jurul aceluiași potir, pentru pacea în lume și în Biserică” și au rostit împreună în limba română Rugăciunea de credință, Crezul.

„Fie cît mai curînd ziua binecuvîntată în care vom putea trăi cu adevărat, în plinătatea ei, comuniunea noastră desăvîrșită”, a spus Suveranul Pontif. Patriarhul Teoctist a afirmat că Bisericele trebuie să lucreze mai intens pentru unitate, acest drum fiind adesea dificil, în

contextul unor obstacole de ordin spiritual și material.

Ambii înalți prelați au arătat că pe fondul secularizării a apărut o îngrijorătoare criză spirituală. „Secularizarea slăbește și mai mult comuniunea spirituală dintre creștini. De aceea, trebuie să unim astăzi căutarea sfințeniei vieții creștine prin realizarea unității”, a evidențiat Patriarhul Teoctist. Înaltul ierarh a mai mulțumit pentru modul în care credincioșii ortodocși români din Italia sînt sprijiniți frățește de Biserica Romano-Catolică.

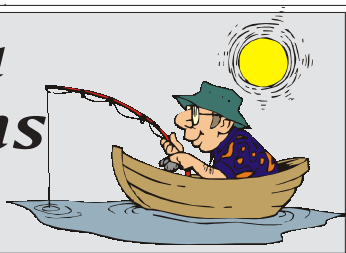
La finalul slujbei, Suveranul Pontif s-a adresat Patriarhului în limba română, rugîndu-l să îi asigure pe români că țara lor, numită prin tradiție „Grădina Maicii Domnului”, este în inima episcopului Romei. „Asigurați-i că Papa se roagă în fiecare zi pentru iubitul popor român. Dumnezeu să binecuvînteze România”, a spus Papa.

Cei doi înalți ierarhi au părăsit altarul după ce și-au dat îmbrățișarea păcii și i-au binecuvîntat împreună pe credincioși, demonstrînd încă o dată pe parcursul vizitei de șapte zile a Întîistătorului Bisericii Ortodoxe Române în Cetatea Vaticanului primirea călduroasă care i-a fost rezervată.

Pagină realizată de **Eva Iova**
Surse: Mediafax, Rompres

Undița de prins vorbe

Am căutat, pentru întâl-nirea din acest număr, explicația și originea câtorva expresii românești, cu speranța că acestea mai au încă șanse să pătrundă în vocabularul activ al tinerilor români din Ungaria. Născute din situații istorice ori sociale ale secolelor trecute, aceste zicători au rezistat până astăzi datorită expresivității și caracterului de a rezuma, de a condensa în cuvinte o stare de fapt. Sunt ades întâlnite în operele scriitorilor români și, deși astăzi puțini le mai cunosc adevărata origine, ele reprezintă o parte importantă a codului lingvistic și cultural care asigură comunicarea, identificarea apartenenței etnice, transmiterea moștenirii de cultură și civilizație românească:

● *L-a prins cu ocaua mică!* – expresia pare să fi rămas din timpul domniilor fanariote (1711–1821), când suzeranii turci au adus în Muntenia și Moldova domnitori greci, din cartierul Fanar al Istanbulului. Cuvântul *oca* (la plural: *ocale*) este de origine turcească și denumește o veche unitate de măsură a greutateii sau a capacității, egală cu, aproximativ, un litru (un kilogram) și un sfert. Pare-se că și pe acele timpuri negustorii înșelau la cântar. Așa că brutarii și măcelarii care erau prinși cântărind produsele cu o oca mai mică, adică falsă, mincinoasă, erau pedepsiți într-un mod destul de brutal: erau ținuiți în cuie, de lobul urechii, chiar în pragul propriei prăvălii! A *prinde cu ocaua mică* înseamnă a *prinde cu minciuna*, a *prinde asupra unei fapte necinstite*, a *prinde cu mâța-n sac*, a *da de gol pe cineva*.

● De la o pedeapsă feudală și mai veche se trage expresia *a-i tăia nasul / din nas*. Obiceiul e probabil să fi fost tot oriental și e la fel de crud ca cel menționat anterior: hoții, prizonierii de război, dar și acele persoane care încercau să ajungă la un post de conducere prin complot, prin trădare sau revoltă, erau însemnate în-

tr-un mod nemilos – li se creștau nările nasului. Astfel, cronicarul moldovean Ion Neculce ne împărtășește în *O samă de cuvinte* și întâmplarea spătarului (*spătarul* era un rang boieresc, un fel de comandant al armatei) Nicolae Mălescu. Acest Nicolae Mălescu, născut în 1637, a fost un moldovean învățat (vorbea mai multe limbi) și umblat (a fost primul român care a călătorit de la malurile Senei, până în China). Însă, cum se întâmplă cu intelectualii, peste tot și în orice timp, a fost și el o persoană incomodă pentru cei mari. Când a ridicat pretenții la scaunul Moldovei, a fost acuzat de trădare și i s-a tăiat nasul. Expresia e folosită atunci când cineva care are ifose și pretenții exagerate e nevoit să le reducă, și exprimă pedepsirea, stigmatizarea îngâmfării, a obrăzniciei.

● *Piatră de încercare* numim, de obicei, o probă dificilă, un examen greu, un moment de răscruce al vieții, o încercătură din care trebuie să dovedim că suntem capabili să ieșim. Însă *piatră de încercare* este și un obiect concret. O piatră foarte tare, de culoare neagră, cu ajutorul căreia bijutierii descoperă dacă o podobă e făcută din aur, precum și date despre calitatea metalului prețios. Tehnica propriu-zisă e, în mare, următoarea: meșterul giuvaer-giu freacă bijuteria de piatră neagră, iar pe stratul de metal galben, care rămâne pe piatră, picură *apă tare* (acid nitric). Dacă obiectul nu este din aur, culoarea galbenă dispăre. Cu sens figurat, *piatră de încercare* este, deci, un mijloc de a verifica valoarea, sentimentele, capacitatea cuiva; poate avea drept sinonime termenii: *indiciu, mărturie, dovadă*.

În încheiere, și cu gândul la alegerile de duminică, redau un gând al lui Mihai Eminescu: *Un rău politic se poate vindeca pe când puțini îl văd; când îl vede toată lumea, el nu mai e de vindecat.*

P. D. Rost

Comunicarea, de la origini la Internet

18

Cum arătau primele cărți? Cum se face un ziar? Cine a inventat radioul? Când a apărut televiziunea? Ce înseamnă multimedia? Ce este realitatea virtuală? Care vor fi mijloacele de comunicare mâine?

Dragi tineri, până la sfârșitul acestui serial veți primi răspunsuri la toate aceste întrebări și veți afla câteva date uimitoare din istoria comunicării.

Televiziunea

După inventarea radiodifuziunii, care transmite sunete la distanță, a fost nevoie de aproape un secol pentru a se obține și transmiterea imaginilor și pentru a se ajunge la televiziunea modernă.

Inventarea televiziunii

Fizicianul britanic A. Bain a reușit în 1843 să transmită o imagine instantanee printr-un baleiaj electromecanic care traducea imaginea în semnale electrice. Astfel, el a pus bazele televiziunii, dar abia în 1926 scoțianul J. L. Baird a difuzat prima oară unui public imagini televizate. Principiul baleiajului electronic al imaginii, mult mai rapid și exact, a fost realizat de americanul V. Zworykin. El a inventat în 1929 primul televizor și, în 1934, primul aparat electronic de filmat. Pe atunci, imaginile erau alb-negru și nu puteau fi transmise decât în direct, de la aparatul de filmat la televizor. Pentru a fi păstrate, ele trebuiau transpuse pe o peliculă cinematografică. Primele televizoare color au fost puse în vânzare în Statele Unite în 1953. În 1956, societatea americană Ampex a realizat un sistem de fixare a imaginilor și a sunetului pe o bandă magnetică cu ajutorul unui aparat numit magnetoscop. De atunci, imaginile televi-

zate pot fi înregistrate cu ușurință și redifuzate.

Camera de televiziune

Camera de televiziune, numită și „cameră video”, filmează o scenă descompunând imaginea linie cu linie, de sus în jos și de la stânga la dreapta. Acest proces se numește baleiaj al imaginii. Operațiunea trebuie să aibă loc foarte repede, ca ochiul să nu perceapă mișcări sacadate: astfel, camera filmează 25 până la 30 de imagini pe secundă. Fiecare punct al imaginii filmate este transformat în semnal electric, care este transmis pe unde hertziene sau prin cablu.

Televizorul

Telespectatorul primește imaginea de televiziune pe un receptor care o recom-pune linie cu linie și punct, mereu în ritmul de 25 sau 30 de imagini pe secundă. Semnalele electrice ajung într-un tub catodic: acesta este partea cea mai importantă a unui televizor, deoarece el realizează citirea imaginilor. Tubul, înbrăcat într-o sticlă foarte groasă, primește semnalele electrice sub formă de fascicule de electroni. Tunurile de electroni sînt cele care bombardează cu fascicule tubul. Fiecare fascicul corespunde unei culori de bază (roșu,

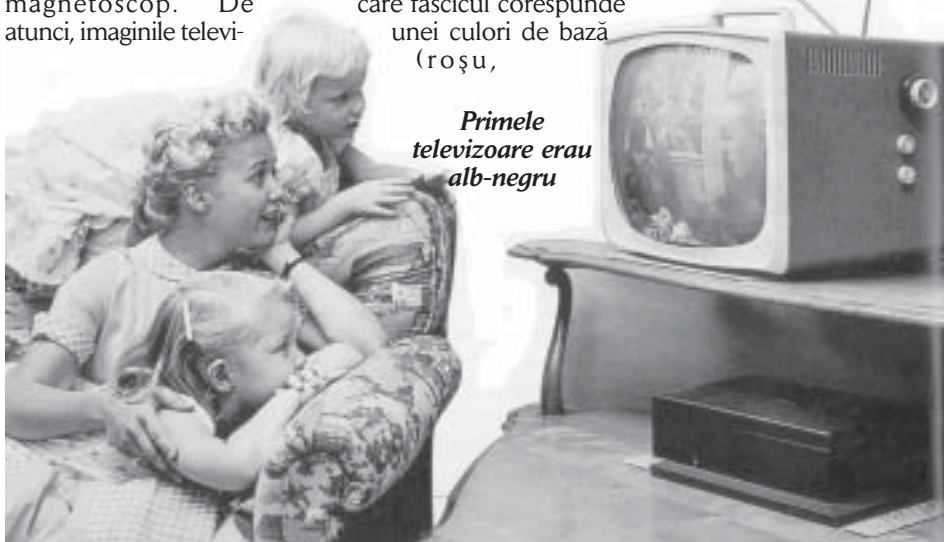
verde sau albastru). După ce au trecut prin masca perforată, fasciculele baleiază suprafața internă a ecranului acoperită de puncte luminescente. Fiecare punct bombardat de fasciculul de electroni strălucește în roșu, verde sau albastru, reproducînd astfel imaginea filmată cu camera. Punctele de culoare sînt atît de mici, încît ochiul telespectatorului le combină și reconstituie culorile inițiale.

Calitatea imaginii

Calitatea imaginii, numită definiție, depinde în mare parte de numărul de linii baleiate de fasciculul de electroni. În prezent, definiția imaginii în Europa este de 625 de linii și, în Statele Unite, de 525 de linii. Televizoarele cu o definiție mare, de aproximativ 1.200 de linii, au o imagine mult mai frumoasă și mai exactă. În plus, forma televizoarelor se adaptează astăzi formei filmelor de cinematograf. Pe ecranele televizoarelor clasice, imaginile cinematografice sînt de multe ori tăiate, sau apar cu cîte o bandă neagră deasupra și dedesubt. De aceea, noile televizoare au o formă mai mare și mai apropiată de cea a ecranelor de cinematograf. În sfîrșit, imaginile transmise prin cablu au în general o calitate mai bună, pentru că nu sînt bruiate de eventualele interferențe apărute pe calea undelor.

(Larousse)

Primele
televizoare erau
alb-negru

Școlari giulani la concursul de desene UNESCO

Secretariatul Comisiei Naționale Maghiare a Patrimoniului Mondial a publicat recent un concurs de desen pentru elevii școlilor

generale. Concursul a fost organizat cu ocazia celei de-a 26-a ședințe Comisiei Patrimoniului Mondial UNESCO, între 24-29 iu-

nie a.c., la Budapesta, respectiv la aniversarea a 30 de ani de la semnarea Pactului Patrimoniului Mondial UNESCO.

La competiția pe țară au luat parte și cinci elevi ai Școlii generale românești din Giula, pregătiți de profesoara *Maria Rocsin Farkas*. *Andrei Lovász* (clasa a 3-a), *Denise Cozma* (clasa a 3-a), *Matei Repiský* (clasa a 4-a), *Edina Butt* (clasa a 7-a) și *Anita Antal* (clasa a 8-a) și-au trimis desenele despre cetatea din Giula, patrimoniu care pentru ei păstrează multe amintiri plăcute. Membrii juriului au fost reprezentanți din Ministerul Patrimoniului Cultural Național, Ministerul Protecției Mediului, Oficiul Cultural al Protecției Patrimoniului, Turism Maghiar SA, respectiv Comisia Națională Maghiară a Patrimoniului Mondial.

Decernarea premiilor s-a desfășurat la 21 septembrie, la Campingul „Niche” din Budapesta, în cadrul deschiderii festive a Zilelor Patrimoniului Cultural din Capitală, unde școlarii giulani au obținut premiul special al juriului.

– rip –

Desen de Matei Repiský

Dans popular în programele școlare din Bătania, Leucușhaz și Otlaca-Pustă

Instructorul de dansuri populare Ioan Ruja împreună cu elevii din Bătania

În ultimii ani, disciplina Cultură și civilizație românească primește importanță tot mai mare. Direcțiunile școlilor noastre sînt preocupate să afle posibilități cît mai eficiente pentru a preda elevilor cît mai multe valori autentice din tezaurul cultural strămoșesc. În acest sens, instruirea dansurilor populare românești primește importanță tot mai mare. Așa se face că trei școli bichișene, școala românească din Bătania, Leucușhaz și Otlaca-Pustă s-au înscris în programul de dans popular oferit de școala artistică „Leonardo” din Orosháza. Instructorul de

dansuri populare românești este profesorul *Ioan Ruja* din Giula, care împreună cu soția sa, doamna *Irina Ruja* predau la școala din Bătania și alte cunoștințe din acest domeniu. Prin munca celor doi distinși educatori, recent elevii au reușit primul lor succes la competiția culturală organizată de școala artistică „Leonardo” din Orosháza, unde școlarii români s-au remarcat prin buna lor pregătire. În viitorul apropiat, elevii se vor prezenta pe scenă cu un repertoriu nou de dansuri populare și cu o mică scenetă a elevilor din cursul inferior. E. Illyés

Copilașii din Apateu în mijlocul naturii

„Centrul Cultural General din Apateu organizează în fiecare an o serată de binefacere pentru sprijinirea excursiilor copilașilor din grădiniță și ale elevilor din școala generală” – ne-a informat conducătoarea grădiniței *Ecaterina Szűcs*. Folosindu-se de banii proveniți din această serată, atît școlarii, cît și copilașii din grădiniță, fiecare cu grupul lor, participă la o excursie comună de o zi. În primăvara acestui an, elevii au vizitat Capitala Ungariei,

inclusiv Parcul Milenar din Budapesta, iar cu două săptămîni în urmă, cei mici, în total 26 de copii, însoțiți de cîțiva părinți și educatoare, au călătorit la parcul natural din Szarvas. Programul de întreaga zi a cuprins plimbări lungi prin pădure, călătorie cu vaporul pe Crișul Mort, bucurîndu-se de frumusețile naturii. La reușita programului cu un însemnat sprijin financiar a contribuit și Autogovernarea Românească din Apateu. R. P.

Pe plaiuri bihorene

Fundația „Pentru păstrarea limbii române”, cu sediul la școala românească din Chitighaz a obținut în anul 2001, prin oferta a 1% a cetățenilor plătitori de impozit, suma de 62.704 forinți. Spijinul a fost folosit în toamna anului 2002 pentru buna desfășurare a unei excursii, organizate pentru 26 de școlari români, la Oradea și la Peștera Urșilor. Excursia în România a costat 96.237 forinți. Sincere mulțumiri tuturor susținătorilor.

Curatoriul
Fundației

Școlarii din Chitighaz în fața statuii din Oradea a lui Emanuil Gojdu

Un stoc de cărți pentru șase biblioteci românești

În ziua de 25 septembrie, Biblioteca județeană din Bichișciaba a împărțit cărți în limba germană, română, sârbă, slovacă și țigănească pentru 25 de biblioteci din acele localități bichișene, în care există autoguvernare sau școală de naționalitate. Astfel, cinci biblioteci germane, șase românești (Aletea, Băntania, Chitighaz, Giula, Leucșahaz, Micherechi), una sârbă, opt slovace și cinci țigănești au primit cărți noi.

– Din 1997, printre sarcinile bibliotecii județene, pe baza Legii Culturii, se numără și aprovizionarea cu cărți în limba maternă a bibliotecilor de naționalitate – ne-a informat Doina Luțai, bibliotecara bibliotecii românești din Giula. – Biblioteca a făcut rost, în acest an, de numeroase cărți de la diferite edituri din România prin intermediul Bibliotecii de Limbi Străine din Budapesta și prin sprijinul Ministerului Patrimoniului Național,

mulțumită diferitelor concursuri la Fundația Soros și sursei financiare proprii. Numărul cărților primite este raportat la numărul locuitorilor din fiecare localitate.

– Cu ce fel de cărți s-a îmbogățit acum biblioteca din Giula?

– Cele 50 de cărți le-am primit numai în cauțiune, din păcate, nu sînt proprietatea noastră. Cele mai multe sînt cărți beletristice, istorice, respectiv de limba și literatura română.

R. P.

Trio timișorean la Seghedin

Aula Universității de Științe din Seghedin a găzduit în perioada 14-18 octombrie cea de-a III-a ediție a Festivalului de Muzică de Cameră din cadrul Festivalului Cultural de Toamnă din Seghedin. Printre invitații care au sosit în orașul de pe Tisa s-a aflat și formația Trio Contraste din Timișoara, înființată în 1983 și distinsă cu premiul Uniunii

Compozitorilor din România. Trioul timișorean este cunoscut în lume ca unul dintre cei mai prestigioși interpreți de muzică contemporană. Trio Contraste este compus din Sorin Petrescu – pian, Doru Roman – percuție și Ion Bogdan Ștefănescu – flaut. Concertul muzicienilor din Timișoara a fost susținut marți, la 15 octombrie.

I. Kaupert

Tratatul vameșilor români și unguri

În aceste zile se desfășoară tratative ungaro-române la nivelul șefilor Direcțiilor Generale ale Vămirilor din Ungaria, între generalul Arnold Mihály, comandantul Gărzii Financiare și Vamale Ungare și Dinu Mihail Gheorghe, șeful Direcției Generale Vamale Române. În cadrul acestor tratative, cei doi parteneri au apreciat că pentru perioada 2004-2007 în care frontiera ungaro-română va deveni frontiera Uniunii Europene, iar partea română va trebui să facă față noilor provocări impuse de aceste circumstanțe noi, este necesar să se elaboreze unele

convenții strategice bilaterale privind traficul de frontieră pentru perioada de cinci ani menționată. Părțile au insistat asupra necesității de asigurare a condițiilor pentru soluționarea formalităților în sistemul „la un ghișeu”, adică înființarea unui sistem comun de baze de date și de evidență la punctele de trecere a frontierei comune ungaro-române. Aceasta ar contribui la eliminarea eventualelor greșeli, economisire de timp, creșterea securității datelor, la creșterea posibilității de control a legalității și a importurilor de produse.

I. K.

Expoziție de carte a scriitorilor de limbă română din diaspora

Ministerul Afacerilor Externe al României a inaugurat, marți, 15 octombrie, expoziția de carte „Scriitori români de pretutindeni”, care a reunit cărți și publicații ale scriitorilor de limbă română din afara țării. Proiectul face parte dintr-o suită de manifestări organizate de Direcția României de Pretutindeni, pentru cunoașterea și reintegrarea valorilor culturale și spirituale din diaspora în patrimoniul național.

La inaugurarea expoziției au participat secretarul de stat în MAE Cristian Niculescu, președintele Fundației Culturale Române, Augustin Buzura, secretarul de stat în Ministerul Culturii și Cultelor Ion Antonescu, poetul Ilie Constantin, exilat în Franța în 1974 și revenit definitiv în România în acest an, poetul basarabean Grigore Vieru și Ioan Flora, secretarul general al Uniunii Scriitorilor din România.

Secretarul de stat Cristian Niculescu a subliniat, cu această ocazie, că expoziția reprezintă o premieră în peisajul cultural românesc și se înscrie în preocupările constante ale Direcției României de Pretutindeni, pe care o coordonează, de a pune în valoare creația literară, memorialistică și științifică a cînt mai multor compatrioți, care, din varii motive, trăiesc astăzi departe de România, dar sînt legați cultural și afectiv de aceasta. Cristian Niculescu a arătat că expoziția cuprinde aproximativ 600 de volume, din 23 de țări, urmînd să aibă un caracter itinerant, mai întîi în țările vecine României – Republica Moldova, Ucraina, Ungaria, Iugoslavia, Bulgaria –, pentru ca apoi să ajungă în state precum Franța, Italia, Spania sau Germania.

Secretarul de stat în MAE a declarat că, pe măsură ce această expoziție se va îmbogăți și îmbunătăți, MAE, împreună cu Ministerul Informațiilor Publice și MCC, va lansa, în prima parte a anului viitor, „Biblioteca românilor de pretutindeni”.

Scriitorul Augustin Buzura, președintele Fundației Culturale Române, instituție care a publicat o mare parte a cărților expuse, a afirmat că, în această perioadă în care urmează să se ia decizii însemnate privind soarta României, este important ca și spiritul românesc să fie cultivat, în măsura în care „fără cultură nu poate fi vorba de democrație sau libertate”. Augustin Buzura a arătat că în ultimii 12 ani instituția pe care o conduce a urmărit și sprijinit cultura de expresie română din diaspora, subliniind că aceasta trebuie susținută pe mai departe, în funcție de necesitățile fiecărei comunități și avînd în vedere și calitatea tipografică a cărților.

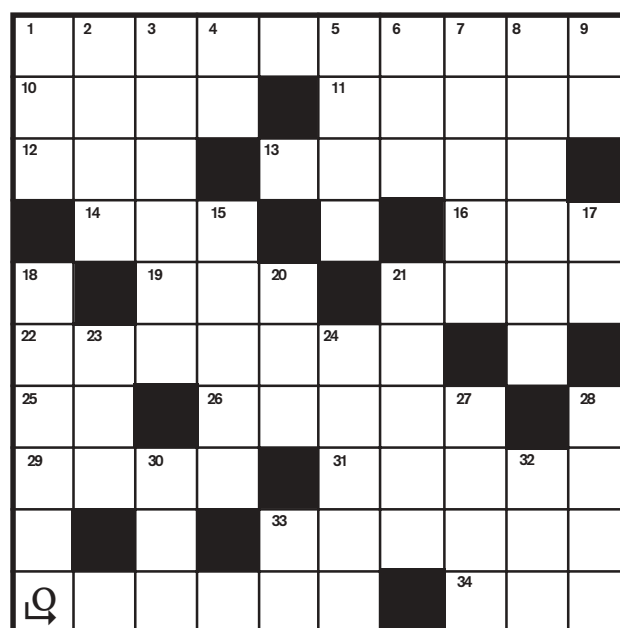
Dacă în toți acești ani,

Fundația Culturală Română „a făcut chiar imposibilul pentru românii din afara granițelor României”, Augustin Buzura și-a exprimat speranța că în noua formulă, de institut cultural, pe care aceasta o va avea în curînd, să poată contribui și mai substanțial la promovarea valorilor culturale românești.

Secretarul de stat Ion Antonescu a amintit, la rîndul său, condițiile grele prin care trec cei care slujesc interesele culturii în această perioadă și a declarat că în scopul sprijinirii scriitorilor români, MCC a elaborat un proiect legislativ ce prevede ca literatura „de consum” să fie impozitată cu 100 la sută, iar cartea străină cu 50 la sută, cartea românească fiind scutită de TVA.

Rompres

Din istoria literaturii române (4)

ORIZONTAL: 1. Autorul culegerii „O samă de cuvinte” (1672-1745) 10. Nume de băiat 11. Nepieritor, veșnic 12. Cadou 13. Un nesfîrșit uragan! 14. Rînd 16. Nume de fată 19. Masculul caprei 21. Liniștesc 22. Loc de refugiu 25. Afirmatie 26. Perfect, desăvîrșit 29. Care conține puțină apă 31. Fără ocol, direct 33. „Pui” de oaie. 34. Pasăre.

VERTICAL: 1. Infern, locul sufltelor păcătoase 2. Mare așezare omenească 3. Animal mamifer (nurcă) 4. Ne-ne! 5. Figură geometrică 6. Echipa de fotbal arădeană 7. În acord cu legea 8. Totalitatea oaselor capului 9. EN 15. Cu viteză mare 17. Perioadă de timp 18. Boier, căruia i se atribuie „Istoria domnilor Țării Românești” (1655-1729) 20. Spațiu acoperit al casei 21. ATARÖ. 23. Adam – fără cap! 24. Centru al unei organizații 27. Doctorie, medicament 28. Agresiune împotriva unei persoane 30. Pronume personal 32. Prut-nesfîrșit 33. Mac – gol!

„Citește! Citind mereu, creierul tău va deveni un laborator de idei și imagini, din care vei întocmi înțelesul și filozofia vieții.”

(M. Eminescu)

Despre viitoarea autoguvernare românească din Crîstor

„Vrem să îmbunătățim starea bisericii ortodoxe și a cimitirului românesc”

Cu două săptămîni în urmă am publicat lista candidaților care vor să reprezinte românii din Ungaria după alegerile autoguvernărilor românești din 20 octombrie a.c. În județul Bichiș sînt 118 astfel de persoane. Pînă acum în această regiune au funcționat 8 autoguvernări românești, iar din 22 iulie în alte cinci localități s-au făcut astfel de inițiative. Dintre acestea, Ciorvaș, Crîstor, Medgyesegyháza, Salonta Nouă și Șercad, numai la Ciorvaș și Crîstor există instituții românești, mai exact, cîte-o biserică ortodoxă.

Candidații din Crîstor sînt *Rozalia Pătaș Bakos, Mihai Ianc, Ioan Orodan, Ioan Pătaș și Gheorghe Ioan Pătaș*. Despre planurile și scopurile viitoarei autoguvernări românești din Crîstor (în caz că se va înființa), l-am întrebat pe unul dintre reprezentanții acesteia, pe profesorul Mihai Ianc,

pensionar din Giula, care timp de 14 ani a activat ca profesor în această comună.

— Sînt originar din Mîcherechi. Am fost printre primii elevi ai Școlii generale românești din Giula. După ce am absolvit Institutul Pedagogic Juhász Gyula din Seghedin, în 1959 m-am mutat la Crîstor și am început predarea istoriei și educației fizice la școala generală din sat. În anul școlar 1964–65, la cererea tot mai insistentă a mai

multor buni, am introdus predarea limbii române pentru începători, pentru că, deși eu mai vorbeam românește cu părinții și bunicii copiilor, dar copiii nu mai vorbeau deloc. Precum în alte localități din Ungaria și la Crîstor au fost tot mai multe familii mixte.

După 14 ani, împreună cu soția mea și cu cei doi fii, Zoltán și Mihai, am părăsit județul Bichiș și ne-am mutat la Kartal, în apropierea Budapestei, pentru ca băieții să aibă cît mai multe posibilități. Amîndoi fii ai noștri au devenit medici veterinari; Zoltán și-a terminat studiile la Budapesta, iar Mihai la București. La Kartal nu am stat decît un an. În 1975 ne-am reîntors în Bichiș, la Giula, unde *Ion Budai*, directorul de atunci al Școlii generale și Liceului românesc din Giula, m-a angajat ca profesor de istorie și educație fizică, respectiv eu am organizat activită-

țile sportive. Un an am predat și româna. În '92 am fost nevoit să ies la pensie din cauză de boală.

— După 10 ani de întrerupere, acum din nou vreți să vă angajați în viața publică a comunității noastre, candidînd la alegeri...

— În anii mei activi din învățămînt am desfășurat la Crîstor și o multilaterală activitate în afara școlii. Ceea ce am făcut, am făcut pentru binele satului. Cei patru colegi ai mei din această nouă autoguvernare mi-au fost cîndva elevi, cărora le-am predat și româna. Prin această autoguvernare vrem să îmbunătățim starea bisericii ortodoxe și a cimitirului românesc, să sprijinim și prin această organizație românii din sat. Noi vom începe, iar apoi tinerii pot să continue și mai serios această activitate.

— Predarea limbii și literaturii române în școala generală poate fi un țel?

— Bineînțeles, și aceasta figurează printre planurile noastre. Și acum predă aici istorie un profesor din Mîcherechi, care ar putea asigura și predarea limbii române. Sper că vom reuși să introducem din nou acest obiect, chiar dacă la început numai în mod facultativ. Viitoarea autoguvernare românească din Crîstor vrea să dea cît mai mult sprijin pentru diferite inițiative românești. Vrem să facem tot posibilul pentru propășirea locuitorilor de naționalitatea noastră.

— Credeți că se mai poate întări identitatea românilor de acolo?

— Dacă n-aș fi optimist, nu aș fi candidat. Începutul totdeauna este greu, dar cred că vom avea succese în acest domeniu. Nici românii din Crîstor nu trebuie să uite de naționalitatea, de care au fost cîndva mîndri strămoșii noștri.

— rip —

„Ziua Recoltei” din Șiria cu oaspeți din Otlaca-Pustă

Relațiile de înfrățire dintre Otlaca-Pustă și orașelul Șiria din România au ajuns la o nouă fază. Pregătindu-se la Șiria „Ziua Recoltei”, au fost invitați și reprezentanții satului înfrățit. Așa s-a făcut că o numeroasă delegație din Pusta Otlăci, în frunte cu primarul *Szabó Miklós*, a participat la festivitate. În organizație, partea leului i-a revenit autoguvernării minoritare românești, în frunte cu *Mihai Vidican*, care a antrenat nu numai

consătenii și tineretul școlar, ci și oaspeți din Bihor, anume pe *Gheorghe Buc*, președintele autoguvernării românești din Darvaș, care, la rîndul său, a invitat formația otlăcană într-un turneu bihorean.

Dar revenind la „Ziua Recoltei”, aceasta a fost o amplă serbare cîmpenească cu multă lume, variate distracții tradiționale și cu un bogat program folcloric. În această ordine de idei, programul școlarilor din Otlaca-

Pustă a fost de toată frumusețea, cuprinzînd recitări și cîntece, dar mai ales dansuri populare interpretate de elevii școlii autentice și la înalt nivel profesional, fiind instruite de profesorul *Ioan Ruja*.

Programul tineretului școlar a dovedit că important nu este neapărat numărul mare al elevilor dintr-o școală, ci felul cum ei sînt îndrumați, instruiți și educați, în spiritul dragostei pentru valorile strămoșești autentice.

Sărbătoarea recoltei la Săcal

În ultima sîmbătă din septembrie s-a desfășurat la Săcal o frumoasă festivitate sătească. Organizatorii s-au gîndit să reînvie o frumoasă tradiție legată de culesul strugurilor. Ca atare, în dimineața zilei de 28 septembrie, un alai cu care și căruțe și grupuri de dansatori au trecut prin străzile satului. De mult n-a mai fost atîta viață pe ulițele Săcalului. Iar seara, petrecerea a continuat la cîminul cultural. Cei aproape 250 de oaspeți au urmărit mai întîi un frumos program cultural, la care a contribuit formația corală a pensionarilor, echipa de dansuri populare din Körösnagyhar-

sány și din Furta și echipa de dansuri populare din comună, echipă care s-a înființat abia de cîteva săptămîni. În finalul programului au evoluat dansatori din România, din Mîrești, care s-au bucurat de cel mai mare succes și de aplauzele îndelungate ale sătenilor. După această „gustare” culturală, a urmat o gustoasă cină comună. Sărbătoarea zilei s-a încheiat apoi cu un bal la care tineri și bătrîni, săteni și oaspeți au petrecut împreună. Cu toții au fost de părerea că această zi ar trebui să devină o tradiție, căci asemenea petreceri îmbogățesc viața satului. I. M.

În urmă cu 40 de ani, un grup de tineri din orașul Timișoara, în frunte cu *Nicu Covaci*, puneau bazele formației Phoenix. De-a lungul anilor, componența formației s-a schimbat mereu, stilul a cunoscut și el schimbări (treptat s-a apelat, de exemplu, tot mai mult la folclorul arhaic). Formația a fost, la un moment dat, aproape desființată, iar spre sfârșitul anilor '70 membrii

Începuturile...

grupului s-au stabilit în Occident.

Succesul înregistrat de Phoenix – de altfel, cea mai longevivă formație românească – a fost tot timpul la fel de puternic și grupul avea să devină o legendă a muzicii românești. Dintre membrii formației îi amintim pe *Nicu Covaci* (lider, chitară solo, voce, compozitor), *Florin Bordeianu*, *Gunter Reininger*, *Bela Kamocsa*, *Ioan Ștefanovici*, *Zoltan Kovacs*, *Laurențiu Butoi*, *Mircea Baniciu*, *Iosif Kappl*, *Costin Petrescu*, *Ovidiu Lipan* *Țândărică* ș.a.

„În 1962 eram încă o formație de elevi la Școala medie nr. 2 din Timișoara și ne numeam Sfinții”, își amintește, într-un interviu acordat *Rompres*, liderul formației, *Nicu Covaci*. „Mesajul nostru – pentru cine îl înțelege – era și a rămas pînă azi următorul: Fie să renască numai cel ce har / Are de-a renaște curățit prin jar / Din cenușa-i proprie și din propriu-i scrum / Astăzi ca și mâine, pururi și acum”.

„Phoenix a însemnat imens pentru noi, tinerii de atunci, din anii '60, dar și în anii care au urmat”, a declarat, la rîndul său, *Florian Pittiș*, director la Radio România Tineret. „Toți eram înnebuniți de muzica rock și acordam credit și formațiilor noastre care,

FORMAȚIA PHOENIX

40 de ani de la lansare

unele dintre ele, prezentau succesele celorlalți pînă cînd au îndrăznit să cînte și ele melodii proprii”.

După o perioadă de început în care a cîntat melodii străine (Beatles, Rolling Stones etc.), Phoenix-ul a început să compună și să prezinte texte pe gustul tineretului de atunci din România, a menționat *Florian Pittiș*, amintind, în acest sens, piesele „Vremuri”, „Totuși ca voi sînt”, „Te întreb pe tine Soare”, „Nebunul cu ochii închiși”.

„Numai atît dacă ar fi fost și tot era un lucru de-a dreptul extraordinar. Dar, în mediul în care existau cei din formația Phoenix se discuta cu totul și cu totul alte lucruri decît se discuta astăzi în mediile muzicale și atunci, acolo, s-a născut ideea Phoenix-ului – formație românească. Și, înaintea tuturor, ei au început să cînte despre noi, Cei ce ne-au dat nume”.

„Datorită Phoenix-ului, noi, care eram foarte cosmopoliți în acea perioadă, ne-am dat seama că sîntem români, și nu numai că ne-am dat seama de asta, am fost și foarte mîndri că sîntem români. A fost cel mai puternic șoc, mai puternic decît toată educația din școală, decît toate informațiile noastre, decît toți cei care erau dați pe televiziune. Pentru marea masă a tinerilor, Phoenix-ul a însemnat cu adevărat o pia-

tră de hotar în existența acestui popor și a acestei țări și, din acest motiv, l-am propus și îl propun în continuare pe *Nicu Covaci* ca membru al Academiei Române, pentru că cei care au făcut astfel de lucruri trebuie să intre în Academie”, a declarat directorul Radio România Tineret.

Pentru că făceau o figură aparte în România acelor vremuri – purtau părul lung și barbă, la spectacole aveau o ținută vestimentară sportivă – membrii formației Phoenix au întâmpinat de la început greutăți din partea autorităților.

„Era greu, se știe – își amintește *Nicu Covaci* – am fost urmăriți peste tot, ni s-au făcut greutăți peste tot, la școală, pe stradă. Nu

toate cuvintele erau interpretate, toate textele erau comentate, criticate și tăiate. „Chiar și cînd am început să interpretăm folclorul românesc și am scos primul disc, „Cei ce ne-au dat nume”, jumătate din materialul de pe acel dublu LP – folclor original – a căzut”.

„Nu numai că am fost cenzurați, dar ni s-a interzis să cîntăm de nenumărate ori. Ultima interdicție a avut loc în 1974, și pînă în 1976 am cîntat ilegal. Au existat însă, între autoritățile de atunci, și persoane care au ținut mîna ocrotitor asupra noastră, pe mulți dintre ei nu i-am cunoscut nici pînă astăzi, și merită să le mulțumim într-un fel sau altul”, a spus *Nicu Covaci*.

suportam să ni se impună ceva, și nu au reușit să ne impună niciodată nimic. Am făcut întotdeauna ce am vrut și am crezut că este bine”, spune liderul formației. El își amintește cum

În ceea ce privește publicul, pe vremea aceea săliile erau arhipline, își amintește liderul formației. „În 1976 ne-am spus: căutăm o țară unde să avem voie să cîntăm”, a afirmat Co-

vaci, referindu-se la împrejurările în care membrii formației, în componența de atunci, au părăsit România. În Germania însă, toate textele, chiar și cele în limba engleză, se refereau tot la țara noastră și la cei lăsați acolo, a precizat el.

„Phoenix era o formație care trebuia îngrijită de noi toți, de conducători, așa cum a fost îngrijită de fanii

Nicu Covaci

ei”, a spus *Florian Pittiș*. Dacă Phoenix ar fi fost trimis atunci în schimb cultural la nivel de stat cu spectacolul „Cei ce ne-au dat nume” (cu costume românești, cu măști specifice, cu „capre”, tălăngi etc.) ar fi înnebunit o lume întreagă. La Phoenix trebuia atrasă atenția de undeva de sus asupra lor și în momentul acela, cu siguranță, tot curentul mondial etno ar fi început mult mai devreme, a opinat *Florian Pittiș*.

Despre revenirea în România, după căderea comunismului, *Nicu Covaci* a mărturisit: „Am avut două mari surprize în viața mea – o dată că se prăbușește zidul și pot să mă întorc acasă și apoi stadioanele din România pline cu copii născuți după ce noi plecaserăm din țară și care cîntau silabă cu silabă toate piesele noastre”.

Pe 9 și pe 11 octombrie, la aniversarea a 40 de ani de la lansare, au avut loc la București două concerte ale formației Phoenix. „Am avut marea surpriză că, după 40 de ani de prigoană, însuși Guvernul României, însuși președintele României, mă invită să vin să-mi sărbătoresc acest eveniment – 40 de ani de Phoenix. Respectăm acest lucru și știm să-l apreciem”, a declarat în încheierea interviului, *Nicu Covaci*.

ROMPRES

Din povestirile lui Vasile Gurzău

Împăratu și popa (II)

No, trece vreme și să prezentară dascălu la popă că iel a mere. Ș-apu să ie dascălu și să duce la împăratu. Și dacă să duce la împăratu:

– Bună zuua, înălțate împărate. D-apu am venit – zice – să-ț dau răspuns pă ce m-ai întreat – zice.

Ău, da' împăratu să uită la iel: „Mă, d-apu pă ista nu tare l-o mîncat gîndurile!” Numa olecută să gînde, că trăje în altă parte, că nu samănă tumna pont, numa așe trăje cătă popă.

– No, d-apu, părinte – zice – ce-a fi? – zice. Da' – zice – știi dumnetale ce ță-am spus?

– Știu, înălțate împărate.

– D-apu atunce cale dă la iad pînă la rai cîtă vreme fîne?

– D-apu, înălțate împărate, trii ceasuri dă vreme!

– Mă, că pre puține ăș aci-le! – zice.

– Dacă, înălțate împărate, nu te-ncrez, coată în Scriptura!

Și coată:

– D-apu ai drept, popă! – zice.

– D-apu io c-ampărat – zice –, io cîț bani ajung?

– D-apu dumnetale ca împărat, io am gîndit dîn minte me: doauăzăci și cinci dă zglo!

– Mă, d-apu așe mă prețuiești tu pă mine ca p-o ghină: doauăzăci și cinci dă zglo?

– D-apu, înălțate împărate, pă Isus Cristos, împăratu lumii, luda l-o vîndut cu triizăci dă zgloț, ș-apu dumnetale acole pici la prețu dă doauăzăci și cinci dă zglo! Și mijlocu pămîntului ăi aci inde stărn noi!

– D-apu, atunce – spune împăratu – că d-inde știi tu?

– D-apu io știu că aci-

mijlocu inde stărn noi! Dacă nu te-ncrezi, coată și-ncoace și-ncolo!

Ș-apu împăratu o trebuit și creadă.

– No, d-apu spune-m, popă, că luna cîtă-i dă gre?

– D-apu io, înălțate împărate, io știu că-i doauăzăci și cinci dă mii! Dumnetale, dacă nu te-ncrezi, placă și amăsura cum îi vre, măcar cu maje, măcar cu kila.

Și așe împăratu n-o putut ș-o amăsura, o trebuit și creadă.

– D-apoi io cînd cu tine vorovăsc, io ce gîndesc?

– Dumnetale, înălțate împărate, cînd cu mine vorovești, gîndești că vorovești cu popa. Da' io nu-s popă, io-s dascăl. Că popa m-o trimăs și-ț dau răspuns păntrebările așe, pîntru că iel n-o putut vini, c-o trebuit săngroape on mort mare în satu vecin, și așe am venit io.

No-amu, cu ce să-l cîntească pă popă, dacă o răspuns bine păntrebări?

– Mă rog, înălțate împărate, popa nost îi popă dă glasa a triie, și faci bine și-l fă pătrupop.

Ș-apoi împăratu o făcut țidulă și o scris că dă astăz înainte îi pătrupop, ș-apo o pus pecetu pă țidulă, că așe-i érvényes.

Șapu atunce acolo, și dacă mere acolo, no, c-amu ce mai tremura popa-n pat!

– Mă-ă-ă, d-apu – zice – io – zice – dacă aud că să dăștîde ușe, cred că vine împăratu și-m ieie capu!

Nu vine. Adequate vine vărso, dascălu:

– No – zice –, scoală d-acolo, domnu pătrupo!

– Mă – zice –, da' nu-ț

face rîs dă mine, – zice – da' ni vine împăratu ș-im ieie capu?

– Ce și-ț ieie – zice –, c-am răspuns io la împăratu – zice – pă ce m-o-ntreat, că nu s-o putu mișca! – zice. Apu am zîs că dară și te faci pătrupop în sat la noi! Ia țidula!

Ș-apu citește colo că dară iel ăi pătrupop, apu iel iară pă moarte!

Ș-apu așe i-o părut dă bine dă vărso, și ș-o pe-trecut una bună laolaltă.

Ș-apu îi gata poveste.

(Asta, domnu Domokos, u-am auzit io cînd am fost prunc p-acolo pă la domniie, pă la plevit. U-am auzit dă la bece Toader a lui Zagonyi, și o fost acolo și alți, bătrîni: bace Toader a lui Negri, și o fost Bimbó, și tăț-tăț povesteu. Că atunci nu iera cultură și politică, numa povesteu.)

(După culegerea lui Samuil Domokos)

Aneecdote din vechime

Culdușu și filozofu

Odată cineva l-o-ntreat pă Diogenes că oamenii dîrce or sucuit să le deie bani la culduși, da' la filozofi nime nu dă nimica. Diogenes i-o lămurit:

– D-aceie, dăuarece la oameni le trece pîn cap că s-ar putea întîmpla ca, odată, și ii să ajungă oloji uă să uorbască, da' la aceie nu să gîndesc că și ii pot ajunje să fie filozofi.

Misiune cocoșului

– Bună zîua, cocoșule! – i-o dat bineață odată Diogenes unui hididuș, pă care, cum începe să zică cu hidede, tătă lume îl lăsa în apele lui. Cînd apoi hididușu l-o-ntreat pă Diogenes că dîrce l-o numit pă iel că-i cocoș, filozofu i-o răspuns:

– Dăuarece cînd lume te aude cîntînd, să scoală și să duce-n treaba lui.

Omu sărac și cel găzduc

Cineva l-o întreat pă Diogenes că, dipă părere lui, care-i ce mai potrită vreme pîntru mneazăză? Răspunsu filozofului o fost scurt:

– Pîntru găzdaci atunci cînd ii doresc; pîntru săraci atunci cînd au ce mîncă.

Împăratu și filozofu

Odată Diogenes s-o încălzit la soare. O venit la iel Alexandru cel Mare, rejele macedonian, o stat în fața lui și o zîs:

– Cere dă la mine ce vrei.

Diogenes numa atîta l-o rugat:

– Du-te mai încolo, nu acoperi soarele ce mă încălzește!

Am citit că...

Mai dă dămunt, cînd încă n-o fost așe tare cunoscut fodbalu nici în sat la noi – adecate cam pă la jumătate veacului trecut –, frați lu' Pavăl or avut prima dată o loptă dă fodbal dîn ptele curată. Apu tă ii or fost primii care, pă nimașu cel mic a satului, ș-or făcut doauă căputuri dîn lemne adusă dă ii, și dă cîțva hortaci d-a lor, dă la pădure untiului lor. Apoi, dipă cîțva ani, s-or și adunat înt-o grupă cu care s-or numit la o întrecere întră satele dă mări-me mai mică, bunăuare ca și cel a nost. Io atunci încă ieram pruncalău dă ișcoală, da' nu tare m-o-ntărăsat în așe măsură ca și io să mă dau la joc, da' să mă uit la ii și mie m-o plăcut.

O venit apoi vreme cînd și a noști s-or jucat tă' mai bine, așe că dăstul dă deseuări cîștigau cîte-o partidă – mai ales acasă, da' și-n străinătate – inde, dacă n-o fost pre dăparte, îi petrecem și noi, cîțva, cu bițicli. Că și jucăușii noști mereu uă cu căruța, uă cu bițicli la meciu dă fodbal.

No-amu, cîțva dîn bătrîinii satului, care p-acile vremuri ierau mai însuflețit și dîcît mine, încă ș-amu să mai adună cîte-odată la cîte-on meci, la care-s poftit și io. Sincer să fiu, m-aș duce io dîn cînd în cînd, numa că foștii mnei „hortaci dă fodbal”, dîp-o vreme, și cu aceie s-or obișnuit că cile văzute, cu regulă, le ieu la dîșpută la crîjmă, apu asta nu-i dă sănătate me. D-aceie, cînd mă lovește doru dă fodbalu dîn satu nost, il ieu cu mine pă careva dîntră nepoți dîn familie, cu asta scap dă sîcielile hortacilor.

Așe s-o-ntîmplat asta și duminica trecută. Bogăt și dăstul că am măs cu Mitica la meci, am văzut cum or cîștigat a noști cu on gol norocos, și dîp-asta ne-am fi grăbită noi acasă, dacă nu ne-ar fi luată la voarbe cîțva dîntră foștii mnei hortaci. Noroc în năplăcere că Mitru lu' Pățcaș m-o dat vo trii-patru gazete românești, cu voarba lui spunînd: „Să ai dîn ce te lumina!”

Înt-una dîn gazetele căpătate am citit cum că în America or fost băgaț în pușcăriie doi bărbaț, dăuarece or născocit (ș-or și înfăptuit) o treabă dă nămaipomenit: or adunat la on loc cîțva culduși, bețivi și ștregari, le-o plătit cîțva bănișori (uă numa ceva mîncare uă bău-tură), apoi i-o pus să să bată întră ii, uă le-o poroncit să să bată cu capu dă uși dă fer, uă să sere jos dîpă poduri înalte dă cîțva meteri și ce mai știu io ce, în vreme ce iște i-o luat pă video. Cazetele făcute în felu aista le-o pus în vînzare la on preț dă doauăzăci dă dolari, așe că cu una, cu doauă li s-or adunat mii dă dolari, adecate s-or îmbogățit dîp-o lună pă alta. La una ca asta să zice la noi cum că „asta-i America!”

Și io așe zîc: Asta-i America, da' și în înțălesu că cii doi hoinari or fost prinși și globiț dîpă meritu lor! După părere me, așe-i mai rotund adevăru! Și dacă nu tumna ca lopta dă fodbal...

Vă dorește sănătate cît mai bună și numa bine:

Ion Podaru
pensionar

Glume cu moldovenii

– Măi Văsălică, l-o prăbălit bunică-ta frijideru pă care i l-ai cumpărat ieri?

– Îhm!

– Și ce-o zîz, îi mulțămîtită cu iel?

– Nu știu, că dă alaltăieri n-o mai ieșit dîn iel.

– Bărbate, bărbate, iară ai început zîua cu vin pă stomacu gol!

– Tac, nevastă, că nu-i pă stumacu gol, că mai întii am băut o ulceută dă țuică.

– Ieri am aflat-o pă nevastă-me în pat cu on arab.

– Și ce le-ai zîs?

– Nimic. Io nu știu nici o boabă arabă, iară iel nu grăiește moldovenește...

Fotbal

Trei puncte scufundate în mocirlă

Două lecții dureroase, cu Italia și Slovenia, n-au fost suficient ca oficialii fotbalului românesc să ia măsuri în vederea amenajării unui teren de joc decent, demn unei echipe reprezentative care a făcut reclamă pozitivă timp de mai bine un deceniu României. Tricolorii au pierdut cu 0-1 în fața Norvegiei. În ciuda înfrîngerii, opinia publică a apreciat pozitiv eforturile enorme manifestate prin jocul ofensiv și aruncă vina pe oficialii Federației Române de Fotbal, țapul ispășitor fiind președintele **Mircea Sandu**. Săptămîna de pregătire a trecut cu frica de ploaie, și de ceea ce s-a temut toată lumea a devenit realitate. Apele cerului au inundat terenul din Ghencea, transformîndu-l într-o baie de noroi și în locul unui nou eșec, pentru care nu jucătorii sînt de vină în primul rînd.

Suporterii la datorie

Lăsîndu-se seduși de apele internaționalilor, fanii Naționalei au venit pe stadion în jur de 25 de mii, transformînd arena într-o pată galbenă imensă, iar cu încurajările dez-lănțuite – care au ținut în tot timpul partidei – au răsplătit jocul frumos și eficient din primul tur și eforturile deosebite depuse pe parcursul celor 90 de minute, împotriva nordicilor și a noroiului. Un gest frumos venit de pe tribune a fost că suporterii – în majoritate steliști – la un moment dat au început să scandeze numele lui **Adi Mutu**, fost dinamovist.

Joc unilateral

Elevii lui **Anghel Iordănescu** au atacat pe tot parcursul partidei, încercînd în continuu să găsească calea potrivită spre poarta adversă. Însă gazonul mocirlos a favorizat echipa în apărare, care cu blocajul solid din mijloc a reușit să facă față solicitărilor, ieșind victorioși din aproape toate duelurile aerie-

ne. Norvegienii, pînă la mijlocul reprizei secunde, nici n-au izbutit să periclitaze poarta apărată de **Bogdan Vintilă**. Totuși după un corner, executat de **Riise** și transformat de **Iversen**, au reușit să înscrie primul gol. Toate astea s-au petrecut cu șase minute înainte de finalul meciului, atunci cînd gazdele nu mai aveau timp de replică. Superioritatea tehnică a românilor n-a avut cum să se materializeze din cauza terenului de joc impracticabil.

Penalty neacordat

Colac peste pupăză, în minutul 65, după o centrare din mijloc a lui **Dorinel Munteanu**, mingea a fost oprită cu brațul drept, în careu, de fundașul **Lundekvan**. Toți jucătorii români și un întreg stadion a reclamat lovitură de pedeapsă, dar arbitrul rus **Ivanov** a dictat continuarea meciului. După partidă, acesta a declarat că nu a existat elementul intenționat. Acestei păreri îi contrazi-

ce că balonul a parcurs vre-o 20 de metri, astfel **Lundekvan** avea destul timp să reacționeze. Însuși făptașul a recunoscut că în cazul dictării unui penalty nu ar fi protestat. Chiar și în comentariile televiziunilor străine s-a reproșat greșeala clară a arbitrului **Ivanov**.

„Un gînd nobil pentru un suflet nobil”

Cristian Chivu, cu zece minute înaintea terminării partidei a făcut semne desperate spre banca de rezervă, solicitînd schimbarea. Cauza a fost că i-au reapărut durerile la genunchi. Dar tînărul fundaș a fost sacrificat de selecționar, acesta schimbîndu-l pe **Munteanu**, protejînd astfel atacurile. Deși în momentul în care a văzut că nu el va fi schimbat, **Chivu** a făcut semne inconfundabile spre banca de rezervă, că aceștia sînt nebuni, mai tîrziu și-a îndulcit amarul

înfrîngerii cu un imens și foarte frumos tort. Căpitanul **Ajaxului** a primit la finalul partidei această „bijuterie gastronomică” din partea unei cofetării care a ales să-l răsplătească astfel pe „tricolor” pentru efortul imens depus contra puternicilor norvegieni, chiar dacă a jucat înfruntînd durerea. Pe acel tort se afla ornat un portret al lui **Chivu**, alături de un mesaj dulce și la propriu, și la figurat: „Un gînd nobil pentru un suflet nobil”.

Ce zic antrenorii?

La conferința de presă, **Anghel Iordănescu** a fost obiectiv, recunoscînd că jucătorii săi au luptat din greu pentru victorie, dar că au comis gafe care au permis oaspeților să creeze ocazii de gol. „Băieții s-au dăruit pe teren și cred că toți și-au făcut datoria, din acest punct de vedere. Din nefericire, unele inexactități i-au ajutat pe norvegieni să ne pună poarta în pericol și chiar să înscrie. Nu-mi amintesc precis cine trebuia să îl marcheze pe **Iversen** la fazele fixe, dar cred că e vorba de **Rădoi**”. Într-un moment de răsunet, **Iordănescu** a spus: „Personal, îmi reproșez că nu am folosit din start încă unu-doi jucători de forță și angajament, care să desfacă apărarea oaspete”, trimiterea directă fiind spre **Marius Niculae**, aruncat în luptă abia după o oră de joc. Selecționerul nu a uitat să mulțumească suporterilor, cerîndu-și scuze, în numele său și al jucătorilor,

pentru înfrîngere. La rîndul său, **Nils Johan Semb** a mărturisit că spera la un succes, dar că se bucura și de un egal, cînd a văzut cum decurge jocul: „Românii au reușit să ne desfacă pe aripi, însă centrul defensiv-vei noastre a reparat totul. Nu am fost niciodată ieșiți din cărțile calificării, după egalul cu danezii, dar acum sîntem tari pe poziție!”. Selecționerul norvegian consideră că România se poate învinge doar cu noroc, iar de această dată **Fortuna** a fost de partea lor.

Năstase promite un teren decent

Apocope toți jucătorii s-au plîns de terenul imposibil jocului. Fundașul veteran, **Gică Popescu**, a declarat că pe parcursul carierei sale încă nu a jucat în asemenea condiții. **Cosmin Contra** a făcut apel premierului să intervină. **Adrian Năstase** nu a rămas indiferent și i-a felicitat pe jucători pentru dăruirea cu care au evoluat și a promis că la următoarea ședință a guvernului va propune ca să fie amenajat gazonul Stadionului Național „**Lia Manoliu**”, ca să nu se mai întîmple o astfel de rușine. Presa de specialitate din România a amintit că de un deceniu lotul național a adus Federației Române de Fotbal un venit de 20 de milioane de dolari, din care trebuia repartizat cîte ceva și pentru crearea condițiilor decente de joc. În momentul apariției acestui articol se va cunoaște rezultatul meciului de miercuri cu **Luxemburg**. În caz că acesta se va încheia cu victoria României, Naționala va putea aștepta sezonul de primăvară cu 6 puncte acumulate, păstrîndu-și șansele de calificare la **Euro 2004**. La o altă desfășurare să nici nu ne gîndim!

Ștefan Crăsta

Eforturi fără rezultat

Giula-Orosháza 0-1. Giula: Steigerwald – Papp, Socaciu, Géczi, Czifrák – Hóbel, Tamási, Semjén, Gajdács – Bunea, Boruzs. Antrenor: Szabó Attila.

După antrenamentul de vineri, tehnicianul din **Giula** a declarat că nu se pregătesc în mod deosebit pentru meciul cu **Orosháza**. În urma accidentării lui **Socaciu**, conducătorii echipei au sperat că acesta își va reveni pînă duminică. Înaintea partidei, **Giula** a ocupat poziția a șasea cu 13 puncte, iar **Orosháza** s-a aflat pe locul 5, cu 14 puncte. Cei 500 de suporterii au așteptat nerăbdători începerea meciului. La deschi-

dere au asistat la un joc echilibrat. În minutul 16, în urma unui corner din partea dreaptă, **Socaciu** a șutat cu numai cîteva centimetri pe lîngă poarta oaspeților. În minutul 26, ca replică, **Baranyai** a ratat o ocazie în fața porții lui **Steigerwald**. În minutul 28, **Hóbel** a trimis un șut puternic de la 30 de metri spre poarta lui **Such**, care a apărut cu dificultate. În minutul 39, fundașul **Papp** a comis o greșeală copilărească în

fața careului propriu, iar **Pozsár**, folosindu-se de ocazie, a marcat unicul gol al meciului. La începutul reprizei secunde, **Such** s-a lovit cu capul de bară. Arbitrul a oprit jocul ca medicul echipei-gazde **dr. Ioan Ciotea**, să acorde un prim-ajutor. Cu cinci minute mai tîrziu, **Socaciu** a trimis o lovitură cu capul spre poarta oaspeților, după care portarul a rămas din nou la pămînt. Numai după 10 minute a continuat jocul, portarul **Such** fiind transportat cu salvarea la spital. În minutul 72, **Semjén** l-a faultat pe **Dobi**, mijlocășul giulan avînd deja un cartonaș galben, nu a scăpat de eliminare. În ultimele 20 de minute, giulanii au atacat neconținut, dar fără să reușească să marcheze.

Szabó Attila: „Îmi pare rău că am irosit atîtea ocazii. Băieții au jucat cu mare elan, dar fără noroc.”

Fodor Sándor: „Ne-am atins scopul, am adunat cele trei puncte.”

MIC

Urmatoarele meciuri

19 octombrie, sîmbătă	
Bătania-Szabadkigyós	14.30
Vésető-Micherechi	14.30
Csökmő-Sácal	13.30
Szerep-Jaca	13.30
Pocsi-Földes	13.30
20 octombrie, duminică	
Giula Termal FC-Nyírbátor FC	14.30
Hajdúdorog-Leta Mare	14.00
Aletea-Kamut	14.30
Chitighaz-Pusztaszer	14.30
Medgyesegyháza-Leucushaz	14.30

Ultimele rezultate ale echipelor noastre de fotbal

Bătania din nou pe locul 1

Campionatul NB II.	
Giula-Orosháza	0-1
Campionatul NB III.	
Leta Mare-Mád	0-0
Campionatul județean, Bichiș div. I.	
Medgyesegyháza-Bătania	0-0
Micherechi-Telekgerendás	1-0
Campionatul județean, Bichiș, div. II.	
Ciorvaș-Aletea	2-0
Campionatul județean, Bichiș, div. III.	
Bichișciaba E (U.16)-Chitighaz	3-2
Leucushaz-Telekgerendás	0-2
Campionatul județean, Bihor, div. III.	
Jaca-Pocsi	3-2
Sácal-Szerep	4-0

ROMÂNIA

Luni 21 octombrie

6.00 Jurnal 6.10 Bună dimineața, România! 8.55 Avanspremieră 9.00 Surprize, surprize... (R) 9.55 România 1... și strada (R) 10.00 Surprize, surprize (R) 10.50 România 1... și strada (R) 10.55 Surprize, surprize (R) 11.30 Bravo, Bravissimo! (R) 12.05 România 1 și... strada (R) 12.10 Bravo, Bravissimo! (R) 13.00 Jurnalul de prînz 13.25 Avanspremieră 13.30 Spectacolul lumii 14.00 Pro Patria 14.55 Jurnal 15.00 Cronica 16.30 Vitrina lui Leo 16.50 Știri 16.55 Vitrina lui Leo 17.30 Mini – Jurnal 17.35 Vitrina lui Leo 17.50 Desene animate 18.00 Jurnal 18.50 Avanspremieră 18.55 Curat Caragiale! Parol! 19.00 Iartă-mă! 20.00 Serial. Om bogat, om sărac 21.00 Calpea de mijloc 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Profesionişti 23.30 În căutarea lui Bacovia (R) 0.15 Iartă-mă (R) 1.15 Jurnal (R) 2.05 Profesionişti (R) 3.05 Calpea de mijloc (R) 4.05 Poveste fără sfîrşit (R) 5.05 Tezaur folcloric (R).

Marti 22 octombrie

6.00 Jurnal 6.10 Bună dimineața, România! 9.10 Avanspremieră 9.15 Serial. (R) Om bogat, om sărac 10.15 Iartă-mă! 11.15 Telemicroclopedia (R) 12.15 Serial (R) 13.00 Jurnalul de prînz 13.25 Avanspremieră 13.30 Puncte cardinale 14.00 Vector III. 15.00 Cronica 16.00 Corect! (R) 16.05 Serial. Așa e viața 16.50 Știri 16.55 Vitrina lui Leo 17.30 Mini – Jurnal 17.35 Vitrina lui Leo 17.50 Desene animate 18.00 Jurnal 18.50 Avanspremieră 18.55 Curat Caragiale! Parol! 19.00 Film. Fantaghiro 20.00 România 1... și strada 20.05 Film. Fantaghiro 21.00 Seară bună! 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Cu ochii-n 4 23.00 Magic și Divin 23.55 Vector III. 1.00 Jurnal (R) 1.50 Avanspremieră 1.55 Curat Caragiale! Parol! (R) 2.00 Serial. Îngerul întinecat 2.50 România 1 și... strada (R) 2.55 Serial. Îngerul întinecat 3.45 România 1 și... strada (R) 3.50 Vitrina lui Leo (R) 4.45 Corect! (R) 4.50 Seară bună (R).

Miercuri 23 octombrie

6.00 Jurnal 6.10 Bună dimineața, România! 9.10 Avanspremieră 9.15 Seară bună! (R) 10.10 România 1 și... strada (R) 10.15 Vitrina lui Leo (R) 11.05 Desene animate 11.15 Curat Caragiale! Parol! 11.20 Serial (R) 12.10 Corect! 12.15 Serial. Pasiuni 13.00 Jurnalul de prînz 13.25 Avanspremieră 13.30 Oameni ca noi 14.00 Bucuriile muzicii 14.55 Jurnal 15.00 Panorama 16.00 Corect! 16.05 Serial. Așa e viața 16.50 Avanspremieră 16.55 Vitrina lui Leo 17.30 Mini – Jurnal 17.35 Vitrina lui Leo 17.50 Desene animate 18.00 Jurnal 18.50 Avanspremieră 18.55 Curat Caragiale! Parol! 19.00 Film. Fantaghiro 20.00 România 1 și... strada 20.05 Film serial. Fantaghiro 21.00 Seară bună! 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Nocturna artelor 23.30 Marele Jazz 0.30 Puncte cardinale (R) 1.00 Jurnal (R) 1.50 Avanspremieră 1.55 Curat Caragiale! Parol! (R) 2.00 Serial. Îngerul întinecat 2.50 România 1... și strada 2.55 Serial. Îngerul întinecat 3.45 România 1 și... strada (R) 3.50 Vitrina lui Leo (R) 4.40 Corect! (R) 4.45 Seară bună! (R).

Joi 24 octombrie

6.00 Jurnal 6.10 Bună dimineața, România! 9.10 Avanspremieră 9.15 Seară bună! (R) 10.10 România 1 și... strada (R) 10.15 Vitrina lui Leo (R) 11.05 Desene animate 11.15 Curat Caragiale! Parol! (R) 11.20 Serial (R) 12.10 Corect! 12.15 Serial. Pasiuni 13.00 Jurnalul de prînz 13.25 Avanspremieră 13.30 Documentar 14.00 Eveniment 14.55 Jurnal 15.00 Conviețuiri 15.30 Panorama 16.00 Corect! 16.05 Serial. Așa e viața 16.50 Știri 16.55 Vitrina lui Leo 17.30 Mini – Jurnal 17.35 Vitrina lui Leo 17.50 Desene animate 18.00 Jurnal 18.50 Avanspremieră 18.55 Curat Caragiale! Parol! 19.00 Film. Eliberare disperată 20.55 România 1 și... strada 21.00 Seară bună! 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Interes general 23.30 Eveniment (R) 0.30 Documentar (R) 1.00 Jurnal (R) 1.50 Avanspremieră 1.55 Curat Caragiale! Parol! (R) 2.00 Film (R) 3.55 România 1 și... strada (R) 4.00 Vitrina lui Leo (R) 4.50 Corect (R) 4.55 Seară bună! (R).

Vineri 25 octombrie

6.00 Jurnal 6.10 Bună dimineața, România! 9.10 Avanspremieră 9.15 Seară bună (R) 10.15 Vitrina lui Leo (R) 11.05 Desene animate 11.15 Curat Caragiale! Parol! (R) 11.30 Serial (R) 12.10 Corect! 12.15 Serial. Pasiuni 13.00 Jurnalul de prînz 13.25 Avanspremieră 13.30 Drepturile omului 14.25 Tribuna partidelor parlamentare (R) 15.00 Conviețuiri 16.00 Corect! (R) 16.05 Serial. Așa e viața 16.50 Știri 16.55 Conferința de presă 17.40 România politică 18.00 Jurnal 18.50 Avanspremieră 18.55 Curat Caragiale! Parol! 19.00 Ploaia de stele 20.00 România 1... și strada 20.05 Ploaia de stele 21.05 Serial. Criminaliști 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Film. Dogma 0.45 România 1 și... strada (R) 0.50 Jurnal (R) 1.40 Avanspremieră 1.45 Curat Caragiale! Parol! (R) 1.50 Serial (R) 2.50 Ploaia de stele 3.50 România 1... și strada (R) 3.55 Ploaia de stele (R) 4.55 Corect! (R) 5.00 Vitrina lui Leo (R).

Simbătă 26 octombrie

6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Desene animate 8.00 Aventuri cu Lilipufi 9.00 Auto Club 9.30 Design – armonie în cotidian 10.00 Debut 50 plus 11.00 O vedetă populară 11.45 Spectacolul lumii 12.15 Istorie polemică 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Avanspremieră 13.20 Multumesc! 14.00 România 1... și strada 14.05 Multumesc! 15.00 Poveste fără sfîrşit 16.00 Ora G 17.00 Telemicroclopedia 18.00 Jurnal 18.50 Avanspremieră 18.55 Curat Caragiale! Parol! 19.00 Surprize, surprize... 20.00 România 1... și strada 20.05 Surprize, surprize 21.00 România 1 și... strada 21.05 Surprize, surprize 22.00 Jurnal (R) 22.15 Film. Nana 23.50 Ora G (R) 0.55 România 1 și... strada (R) 1.00 Jurnal (R) 1.50 Avanspremieră 1.55 Curat Caragiale! Parol! (R) 2.00 Design 2.30 Descurcă-te singur! (R) 3.00 Auto Club (R) 3.30 Debut 50 plus (R) 4.30 Istorie polemică (R) 5.15 O vedetă populară (R).

Duminică 27 octombrie

6.00 Universal credinței 8.00 Desene animate 9.00 Repere sacre 10.00 Viața satului 11.00 Tezaur folcloric 12.00 Ultima ediție 13.00 Jurnalul de prînz 13.05 Britania ve 14.00 Fotbal: Universitatea Craiova – Farul Constanța 16.00 Deștept și bogat 17.00 Bravo, Bravissimo! 18.00 Jurnal 18.50 Agenda Europeană 18.55 Curat Caragiale! Parol! 19.00 Film. Vatel 21.15 România 1 și... strada (R) 21.20 Zona Publicitară 21.50 Jurnalul de noapte 21.05 Minutul 91. 23.35 Magic și Divin (R) 0.35 România 1 și... strada (R) 0.40 Jurnal (R) 1.35 Avanspremieră 1.40 Curat Caragiale! Parol! (R) 1.45 Ultima ediție (R) 1.45 Ceasul deșteptător (R) 3.45 România 1 și... strada (R) 3.50 Deștept și bogat (R) 4.50 Corect (R) 4.55 Telemicroclopedia (R).

TVR

Luni 21 octombrie

6.00 Poesis 6.05 Serial (R). Hawkeye 6.45 Bărbați, la cratiță! (R) 8.15 Alea cu Ghimpi 8.30 Ferma (R) 9.30 Primul pas 10.30 Cronici votive (R) 11.00 Știri 11.05 Serial. Drumul spre Avonlea 11.55 Planeta singuratică (R) 12.45 Desene animate 14.00 Știri 14.05 Toți, împreună 15.00 Paradisul de lîngă noi (R) 15.30 Eco-magazin 16.00 Serial. Tată, am încurcat-o! 16.30 Știri 16.35 Răscruți 17.05 Serial (R). Digimon 17.30 Desene animate (R) 18.05 Serial. Orfanii 18.55 Poesis 19.00 Documentar 19.30 Nou-tăți de pe Pămînt 20.00 Știri 20.05 Serial. Locuință pentru doi 20.35 Sport plus 21.35 Teatru. Cumetrele 23.15 Știri 23.20 Poesis 23.25 Prețul succesului 24.00 Documentar (R) 0.30 Documentar (R) 1.05 Serial (R). Orfanii 1.50 Televiziunea, dragostea mea! (R) 2.55 Film (R). Bubuială în Bronx 4.25 Serial (R). Drumul spre Avonlea 5.15 TVM Mesager.

Marti 22 octombrie

6.00 Poesis 6.05 Desene animate (R) 7.00 Arca lui Noe 7.30 Serial. Tribul 8.00 Călătoriile lui Ics 8.30 Serial (R). Locuință pentru doi 9.00 Diminețile unui bărbat cuminte 10.10 Poesis 10.20 Medalion de interpret (R) 10.50 Știri 10.55 Serial. Anne, roșcata guralivă 11.45 Veni, Video, Vici! 12.00 Lumea lui Chiț-Chiț (R) 12.45 Desene animate 14.00 Știri 14.05 Toți, împreună 15.00 Tribuna partidelor parlamentare 15.30 Expediție în necunoscut 16.00 Serial. Tată, am încurcat-o! 16.30 Știri 16.35 E dreptul tău 17.05 Serial (R). Digimon 17.30 Desene animate 18.05 Serial. Orfanii 18.55 Poesis 19.00 Documentar 20.00 Știri 20.05 Serial. Locuință pentru doi 20.35 Film. Atunci i-am condamnat pe toți la moarte 22.15 Remix 23.15 Știri 23.20 Poesis 23.25 Prețul succesului 23.55 Documentar (R) 0.50 Alea cu Ghimpi 1.05 Serial (R). Orfanii 1.50 Serial (R). Tribul 2.15 Club Art (R) 2.45 Film (R). Atunci i-am condamnat pe toți la moarte 4.25 Serial (R). Anne, roșcata guralivă 5.15 TVM Mesager.

Miercuri 23 octombrie

6.00 Poesis 6.05 Desene animate (R) 7.00 Arta apărării (R) 7.30 Serial. Tribul 8.00 Călătoriile lui Ics 8.30 Serial (R). Locuință pentru doi 9.00 Diminețile unui bărbat cuminte 10.10 Poesis 10.20 Tradiții (R) 10.50 Știri 10.55 Serial. Anne, roșcata guralivă 11.45 Veni, Video, Vici! 12.00 Prietenii lui Piticot (R) 12.45 Desene animate 14.00 Știri 14.05 Toți, împreună 14.50 Atlas (R) 15.25 Fețe 15.30 Expediție în necunoscut 16.00 Serial. Tată, am încurcat-o! 16.30 Știri 16.35 Afaceri la cheie 17.00 Documentar (R) 17.35 Desene animate 18.10 Serial. Orfanii 18.55 Poesis 19.00 Documentar 20.00 Știri 20.05 Serial. Locuință pentru doi 20.35 Film. S-o facem lată! 22.20 Cauza și defectul 23.20 Știri 23.25 Poesis 23.30 Prețul succesului 24.00 Oameni și animale (R) 1.00 Serial (R). Orfanii 1.45 Serial. Tribul 2.10 E dreptul tău (R) 2.40 Film (R). S-o facem lată! 4.25 Serial (R). Anne, roșcata guralivă 5.15 TVM Mesager.

Joi 24 octombrie

6.00 Poesis 6.05 Desene animate (R) 7.00 Paradisul de lîngă noi (R) 7.30 Serial. Tribul 8.00 Călătoriile lui Ics 8.30 Serial (R). Locuință pentru doi 9.00 Diminețile unui bărbat cuminte 10.10 Poesis 10.20 Afaceri la cheie (R) 10.50 Știri 10.55 Serial. Anne, roșcata guralivă 11.45 Cauza și defectul 12.45 Desene animate 14.00 Știri 14.05 Sista 15.00 Tribuna partidelor parlamentare 15.30 Expediție în necunoscut 16.00 Serial. Tată, am încurcat-o! 16.30 Știri 16.35 Puls 2002 17.05 Călător în Orient 17.40 Desene animate 18.10 Serial. Orfanii 18.55 Poesis 19.00 Documentar 19.30 Documentar 20.00 Știri 20.05 Serial. Locuință pentru doi 20.35 Film. Martor tăcut (III) 22.15 Din coasta Evei 23.15 Știri 23.20 Poesis 23.25 Prețul succesului 23.55 Documentar (R) 0.55 Veni, Video, Vici! (R) 1.10 Serial. Orfanii 1.55 Serial (R). Tribul 2.15 Călătorind prin țară (R) 2.45 Film (R). Martor tăcut 4.25 Serial (R). Anne, roșcata guralivă 5.15 TVM Mesager

Vineri 25 octombrie

6.00 Poesis 6.05 Desene animate 7.00 Eco-magazin (R) 7.30 Serial. Tribul 8.00 Călătoriile lui Ics 8.30 Serial (R). Locuință pentru doi 9.00 Diminețile unui bărbat cuminte 10.10 Poesis 10.20 Puls 2002 (R) 10.50 Știri 10.55 Serial. Anne, roșcata guralivă 11.45 Din coasta Evei (R) 12.45 Desene animate 14.00 Știri 14.05 Televiziunea, dragostea mea! 15.05 Oprea obligatorie 15.30 Camera de gardă (R) 16.05 Serial. Tată, am încurcat-o! 16.30 Știri 16.35 Călătorind prin țară 17.05 Club Art (R) 17.40 Desene animate 18.10 Serial. Orfanii 18.55 Poesis 19.00 Documentar 19.55 Fețe 20.00 Știri 20.05 D'ale lui Mitică 21.05 Cinematograful de artă: Cu ce-am greșit doamne! 22.45 Știri 22.50 Film. Jocuri periculoase 0.25 Poesis 0.30 Remix (R) 1.30 Serial (R). Orfanii 2.15 Documentar (R) 3.15 Veni, Video, Vici! (R) 3.25 D'ale lui Mitică 4.25 Serial (R). Anne, roșcata guralivă 5.15 TVM Mesager.

Simbătă 26 octombrie

6.00 Desene animate (R) 7.00 Camera de gardă (R) 7.30 Arta apărării 8.05 Răscruți (R) 8.35 Sport plus (R) 9.35 Serial. Digimon 10.00 Lumea lui Chiț-Chiț 10.45 Serial. În direct 11.5 Arca lui Noe 11.45 Zestrea românilor 12.15 Plante singuratică 13.00 Bărbați, la cratiță! 14.30 Știri 14.35 Acum este Maxima! 14.40 Fețe 14.45 Atlas 15.15 Serial. Hawkeye 16.00 Fotbal. Astra–F.C. Național 18.00 Serial. Iubiri celebre ale secolului XX 18.35 Serial. Un bărbat de succes 19.10 Serial. Captiv în viitor 20.00 Știri 20.05 Film. Sfîrșit de secol 21.45 Serial. Ce nemaipomenit 22.15 Documentar 23.05 Știri 23.10 Film (R). Jocuri periculoase 0.45 Planeta singuratică (R) 1.35 Serial (R). Un bărbat de succes 2.05 Serial (R). Ce nemaipomenit 2.35 Serial (R). Captiv în viitor 3.20 Cinematograful de artă (R) 5.00 Serial (R). În direct 5.25 TVM Mesager.

Duminică 27 octombrie

6.00 Serial (R). Hawkeye 6.40 Oprea obligatorie (R) 7.00 Atlas (R) 7.30 Tradiții 8.05 Cronici votive 8.35 Ferma 9.35 Serial. Digimon 10.00 Prietenii lui Piticot 10.45 Serial. În direct 11.15 Paradisul de lîngă noi 11.45 Alea cu Ghimpi 12.05 Comedia mută 12.30 Medalion de interpret 13.05 Pe urmele crocodililor 14.00 Club Art 14.30 Știri 14.40 Timpul trecut 15.30 Veni, Video, Vici! 15.45 Serial. Hawkeye 16.30 Poesis 17.00 Știri 17.10 Serial. Aventurile lui Chuck Finn 17.45 Serial. În înaltul cerului 18.35 Serial. Un bărbat de succes 19.05 Serial. Picnic cu Osiris 20.00 Știri 20.05 Charles Trenet, o noapte cu muzică 22.05 Serial. Ce nemaipomenit 22.35 Știri 22.45 Film. Fidelitate 0.15 Serial (R). Aventurile lui Chuck Finn 0.45 Timpul trecut (R) 1.25 Serial (R). În înaltul cerului 1.35 Serial (R). Un bărbat de succes 2.20 Serial (R). Picnic în Osiris 3.20 Film (R). Sfîrșit de secol 5.00 Serial (R). În direct 5.25 TVM Mesager.

ÎN LIMBA MATERNĂ

emisiune radiofonică în limba română

21 OCTOMBRIE, LUNI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00: Montaj de muzică populară – redactor: Gelu Stan din Timișoara 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Încheiere.

22 OCTOMBRIE, MARTI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.40: Evenimente calendaristice 10.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.10: „Istoria poporului român” de Neagu Djuvara 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

23 OCTOMBRIE, MIERCURI (redactor: Adam Bauer)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.53: Avanspremiera „Ecranul nostru” 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

24 OCTOMBRIE, JOI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.00: „Cuvinte potrivite” – emisiune dialog de cultivare a limbii române 11.15: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.45: Nota săptămîinii de Edda Illyés 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

25 OCTOMBRIE, VINERI (redactor: Eva Iova)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.50: Revista presei „Foaia românească” 11.55: Avanspremiera „Ecranul nostru” 11.00: Magazinul „Lumea femeilor” 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

26 OCTOMBRIE, SÎMBĂTĂ (redactor: Iulia Kaupert)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 15.00: Party Time – magazin de muzică ușoară 15.30: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 15.58: Încheiere.

27 OCTOMBRIE, DUMINICĂ (redactor: Iulia Kaupert)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.30: Retrospectiva săptămîinii (spicuiuri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămîinii) 15.30: Emisiune religioasă ortodoxă 15.55: Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relații din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, în afară de frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

22 octombrie 2002 (m1 ora 15.00)

Reluare: 26 octombrie 2002 (m2 ora 11.10)

Programul prevăzut pentru săptămîina viitoare:

Programul în limba română va relata despre Ziua Culturală a Românilor din Ungaria, desfășurată simbăta trecută la Giula. Reportajul va cuprinde interviuri cu organizatorii și cu participanții celei mai mari manifestări de acest gen. Rămînînd pe tîrîm cultural, emisiunea va aborda și o piesă montată de Cătălina Buzoianu. Regizorul de teatru cu renume mondial, a lucrat la sfîrșitul verii la Teatrul Bárga de la Budapesta. Deși din cauza sărbătorii naționale, programul va fi difuzat marți, cu o zi înaintea zilei obișnuite, redacția „Ecranul nostru”, totuși va încerca să vă țină la curent cu rezultatele alegerilor minoritare.

Realizator: Ștefan Crâsta

PROGRAMUL TVR TIMISOARA

Interval orar 17.00-19.00, pe frecvența TVR2

Luni, 21 octombrie 2002

17.00–17.30 Teleducția 17.30–18.00 Evantai (Magazin pentru femei) 18.00–18.45 Preluare Jurnal Canal România 1 18.45–19.00 Știri regionale.

Marti, 22 octombrie 2002

17.00–17.15 Banatica (emisiune în limba germană) 17.15–17.30 Lumea în mișcare 17.30–18.00 Lege pentru toți 18.00–18.45 Preluare Jurnal Canal România 1 18.45–19.00 Știri regionale.

Miercuri, 23 octombrie 2002

17.00–17.15 Banatica (emisiune în limba maghiară) 17.15–17.30 Muzică populară 17.30–18.00 Rural XXI 18.00–18.45 Preluare Jurnal Canal România 1 18.45–19.00 Știri regionale.

Joi, 24 octombrie 2002

17.00–17.15 Banatica (emisiune în limba sârbă) 17.15–17.30 Lumea în mișcare 17.30–18.00 Lege pentru toți 18.00–18.45 Preluare Jurnal Canal România 1 18.45–19.00 Știri regionale.

Vineri, 25 octombrie 2002

17.00–17.30 Pe țară 17.30–18.00 Clubul de vineri 18.00–18.45 Preluare Jurnal Canal România 1 18.45–19.00 Știri regionale.

Sâmbătă, 26 octombrie 2002

17.00–17.45 În prelungiri 17.45–18.00 Muzică populară 18.00–18.45 Preluare Jurnal de pe Canalul România 1 18.45–19.00 Știri regionale.

Duminică, 27 octombrie 2002

17.00–17.30 Locuri cu povești 17.30–18.00 Hoinăreli cu Timi 18.00–18.45 Preluare Jurnal Canal România 1 18.45–19.00 Știri regionale.

Sponsorul nostru

Emisiunea în limba română

24 de ore din 24
pe 756 kHz

Internet: www.rri.ro

e-mail: ro@rri.ro

Tel./fax: 00401-3142118

FM 92,1 MHz STEREO RADIO VOCEA EVANGHELIEI ORADEA

3700 Oradea Str. Cuza Vodă nr. 85.

Tel. 59-430552, Fax: 59-427372

E-mail: inbox@rve.net

– muzică – știri locale și BBC – emisiuni

pentru orice vîrstă

Ascultați RVE non stop și pe Internet la:

http://www.rve.net

A fost o zi frumoasă, a fost o zi a noastră...

Păstrătorii de tradiții din Aletea

Trupa de teatru a Liceului Bălcescu

Soții Buha

(Urmare din pag. a 3-a)

Curiozitatea Zilei Culturale a fost spectacolul prezentat în premieră a unui grup din Bedeu, compus din cadre didactice și elevi. Punînd în scenă un fel de șezătoare, copiii au început prin evocarea unor vechi jocuri, ca de exemplu: „Cum te cheamă? Soarbe zamă...” etc., după care am putut asculta cîntecele „Păsărică, mută-ți cuibu...”, „Gheorghită de peste deal...” și altele. Succesul bedeuanelor a fost garantat prin talentul și naturalețea cu care și-au jucat rolul Maria Jurca, Maria Kakócz,

Ecaterina Leo, Vasile Silaghi și Alexandru Bede. Sceneta a fost prezentată într-un viu grai local, „condimentat” cu glume și întâmplări hazlii, ceea ce ne-a dovedit din nou că Bedeu, sătulețul cu doar trei sute de suflete, este o adevărată insulă românească.

Corul „Armonia” din Apateu, condus de maestrul Gheorghe David din Oradea, ne-a mîngîiat sufletele cu un buchet de cîntece populare, iar soții Buha, nana Ana și bace Gheorghe, neobosiții noștri dan-

satori, au prezentat dansuri autentice din Chitighaz. „Mult e dulce și frumoasă, limba ce-o vorbim...” – ne-au reamintit coristele din Bătania, conduse de Eva Balogh. Tînăra formație de femei din Bătania, care se numește Corul „Coral”, a dovedit într-un timp foarte scurt maturitate și talent, preluînd ștafeta de la coristele mai vîrstnice din Bătania.

Mult iubitele cîntece și pe meleagurile noastre, „Ciobănaș cu trei sute de oi...” sau „Radu mamii, Radule...” au fost interpretate de soliștii Maria Cioca, respectiv Gheorghe Gal din Aletea, membri ai Echipei de păstrare a tradițiilor „Gheorghe Turla”. Ziua Culturală a Românilor din Ungaria a fost încheiată de bătrînii dansatorii aleteni, care, tîgăduindu-și vîrsta, au interpretat dansurile autentice cu o nemărginită energie și, bineînțeles, cu mare mîndrie.

A fost o zi frumoasă, a fost o zi a noastră...

Text: Eva Iova

Foto: Aurel Papp

Maria Cioca

Corul „Pro Musica” din Giula

Feciorescul din Micherechi

Corul „Coral” din Bătania

Tinerii dansatori din Apateu

Gheorghe Gal

Șezătoare din Bedeu

FOAIA
românească

18 OCTOMBRIE 2002

www.foaia.hu

Săptămînal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Edda Illyés, Rita Păcaș. Tehnoredactare computerizată: Kovács Sándor. Editura și redacția: 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8., Pf. 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@matavnet.hu, foaia@freemail.hu Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Békéscsaba, Luther u. 5/B Director: Garai György. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Ciongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției afît personal, cît și prin cec poștal. Abonamentele în anul 2002: 3 luni 780 forinți; 6 luni 1560 forinți; 1 an 3120 forinți. A hetilap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja. Apariția săptămînalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”.